

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ

Optimalizace daňové povinnosti u fyzických osob
Tax Liability Optimization of the Natural Person

Student: Veronika Kaňoková
Vedoucí bakalářské práce: Ing. Jiřina Krajčová

Ostrava 2010

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně s použitím literatury, kterou uvádím v přiloženém seznamu.

V Ostravě dne 6. května 2010

.....

Veronika Kaňoková

Děkuji vedoucí mé bakalářské práce paní Ing. Jiřině Krajčové za věnovaný čas a odbornou pomoc poskytnutou na bakalářských seminářích.

Obsah

1. Úvod	1
2. Daňový systém v České republice	2
2.1 Definice daně	2
2.2 Funkce daní	3
2.3 Charakteristika daňových subjektů	4
2.4 Předmět a základ daně.....	5
2.4.1 Předmět daně	5
2.4.2 Základ daně	6
2.5 Zdaňovací období a sazba daně	6
2.5.1 Zdaňovací období	6
2.5.2 Sazba daně	7
2.6 Daňové přiznání a placení daně	9
2.6.1 Daňové přiznání	9
2.6.2 Výběr daně	10
2.6.3 Placení daně.....	10
2.7 Daňový systém České republiky.....	13
2.7.1 Přímé daně	15
2.7.2 Nepřímé daně	18
3. Daň z příjmů fyzických osob	20
3.1 Poplatníci daně	20
3.2 Předmět daně a osvobození od daně	20
3.2.1 Předmět daně	20

3.2.2	Osvobození od daně	22
3.3	Základ daně	22
3.3.1	Dílčí základ daně	23
3.4	Úprava základu daně	24
3.4.1	Nezdanitelné částky	24
3.4.2	Odčitatelné položky	25
3.5	Výpočet daňové povinnosti	25
3.5.1	Slevy na dani	26
3.6	Daňové přiznání k dani z příjmů fyzických osob	30
3.7	Daňová optimalizace příjmů FO	31
3.7.1	Optimalizace příjmů ze závislé činnosti	32
3.7.2	Optimalizace příjmů z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti	33
3.7.3	Optimalizace příjmů z pronájmu	37
3.7.4	Optimalizace ostatních příjmů	38
4.	Analýza zdanění fyzických osob	39
4.1	Výpočet daňové povinnosti fyzické osoby při různých druzích příjmů	39
4.2	Uplatnění daňového zvýhodnění, kde je výsledkem daňový bonus	43
4.3	Rozdělení příjmů na spolupracující osoby	44
4.4	Shrnutí	48
4.5	Vlastní daňová reforma	49
5.	Závěr	50
	Seznam literatury	51
	Seznam zkratk a symbolů	
	Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
	Seznam příloh	
	Přílohy	

1. Úvod

Daně, které jsou častým tématem nejen mezi ekonomy a účetními, ale především mezi těmi, kteří je platí, provázejí lidstvo už od nepaměti. Rozvoj daní souvisí s rozvojem státu a s upevňováním jeho hospodářství, neboť daně byly, jsou a budou velmi podstatným příjmem do veřejných rozpočtů.

Daně představují odebrání části příjmů a majetku, které konkrétní občané nabyli. Dalo by se tedy říci, že výběrem daní je omezována svoboda jednotlivců.

V dnešní době se dle mého názoru téměř každý občan České republiky ve svém životě někdy setkal s povinností odvést daň do státní pokladny. Dovolím si také tvrdit, že ve většině případů se jednalo o daň z příjmů fyzických osob, neboť ta se opravdu dotýká většiny obyvatel, kteří mají pravidelné, popřípadě příležitostné, příjmy z určité činnosti. Poplatníci daně z příjmů fyzických osob se však logicky snaží o to, aby jejich odvody byly co nejnižšího charakteru, tedy aby optimalizovali svou daňovou povinnost.

Problematikou takovéto optimalizace se zabývám ve své práci. Mým cílem je provést analýzu zdanění příjmů fyzických osob a na základě jejich výsledků zhodnotit možné způsoby, které vedou k optimalizaci daně z příjmů fyzických osob. Ve své práci se věnuji převážně roku 2009.

První část mé bakalářské práce obecně charakterizuje daňový systém České republiky. Je zde stanovena definice daně, její funkce, dále jsou vysvětleny pojmy, které s daněmi bezprostředně souvisejí, např. daňový subjekt, předmět a základ daně apod.

Následující kapitola je již věnována základním pojmům v oblasti daně z příjmů fyzických osob, určení poplatníka, předmětu daně, osvobození a základu daně. Je zde objasněna problematika celého výpočtu daňové povinnosti - od stanovení základu daně, uplatnění nezdanitelných částek a odčitatelných položek, až po samotný výpočet daně a využití možných slev na dani. V poslední části této kapitoly se zabývám různými možnostmi optimalizace jednotlivých druhů příjmů.

Poslední kapitola této práce se zaměřuje na výpočty daňové povinnosti u konkrétních fyzických osob. Obsahuje celkem tři modelové příklady, na kterých se snažím ukázat, jakými cestami má poplatník možnost svou daňovou povinnost co nejvíce legálně optimalizovat.

V bakalářské práci jsou použity metody zpracování a syntézy informací, v závěrečné části pak také metody analýzy a komparace.

2. Daňový systém v České republice

2.1 Definice daně

Už v minulosti si jednotlivé státy byly vědomy toho, že je třeba hradit určité potřeby, např. na obranu země, nebo vytvářet peněžní rezervy na období, kdy bude hůř. Jelikož se však ukázalo, že se nelze spoléhat pouze na dobrovolné příspěvky občanů, začaly státy jednotlivce k placení zavazovat a tím vznikl zárodek daní. V dnešní době už snad není člověka, který by o dani neslyšel a kterého by se nějaký druh daně netýkal. Ovšem už jen málokdo dokáže přesně charakterizovat, co to daň vlastně je.

Daň je povinná, nenávratná, zákonem určená platba do veřejného rozpočtu. Je to platba neekvivalentní a neúčelová.[2]

Z jakého důvodu musí být daň platbou **povinnou**, jsem již naznačila výše. Daň představuje vlastně odebrání části soukromého majetku, a tedy omezení svobody jednotlivce. Takový zásah je v současné moderní společnosti možný pouze na základě přijaté všeobecné závazné právní normy, kterou je v případě daní zákon. Daňová povinnost musí být stanovena srozumitelně a jednoznačně, aby každý věděl, jak se má prostřednictvím daní podílet na společných potřebách. Dále také musí znát, kdy a jakou formou bude povinen daň zaplatit.

Jak jsem již zmínila, daně jsou určeny pro hrazení potřeb, které buď vzniknou společnosti jako celku (např. obrana státu proti vnějšímu nepříteli) a nebo je efektivnější tyto potřeby hradit ze společných zdrojů. Proto je logické, že daně musí plynout **do veřejného rozpočtu**, ať už se jedná o rozpočet státu, kraje, obce nebo státního fondu. Daně však mohou plynout také do nadnárodních rozpočtů, např. v souvislosti se členstvím v Evropské unii musí Česká republika odvádět část vybrané daně z přidané hodnoty do rozpočtu EU.

Nenávratností rozumíme, že již zaplacenou daň nelze požadovat zpět. Touto vlastností se daň odlišuje především od půjčky, kdy se majetek po určité době nazpět vrací.

Daň je **neúčelová**, protože nikdo v okamžiku, kdy daň platí, neví, co bude z těchto prostředků financováno. Státní rozpočet, jako jeden z nejdůležitějších veřejných rozpočtů si můžeme představit jako měšec, do kterého se vkládají zaplacené daně a ze kterého se hradí veřejné výdaje, aniž by bylo známo, z výnosu jaké daně či od jakého subjektu jsou tyto výdaje

financovány. Nikomu také nevznikne uhrazením daně právo na konkrétní plnění z veřejných zdrojů.

To, že je daň **neekvivalentní** znamená, že díl, jakým se jednotlivec podílí na společných příjmech, nemá žádný nebo téměř žádný vliv na to, v jaké výši se bude podílet na výdajích veřejného rozpočtu. Některé daně mají dokonce za úkol omezit rozdíl v důchodech jednotlivců na míru společensky přijatelnou. To znamená, že ten, kdo má příjem vyšší, by měl do veřejného rozpočtu přispívat více. Ovšem rozhodně to neznámá, že by z něj pak měl také více čerpat.

Daň je dále obvykle charakterizována svou **pravidelností**. Znamená to, že se vybírá ve stanovených intervalech, například jednou za rok.

Na závěr bych chtěla doplnit ještě jednu vlastnost daně, a to, že se jedná vždy o **peněžní plnění**. I tímto se daň v dnešním slova smyslu odlišuje od svých předchůdkyň. [9]

2.2 Funkce daní

Daně plní v ekonomice celou řadu funkcí. Za nejdůležitější z nich se považuje **funkce fiskální**. Rozumí se jí získávání finančních prostředků do veřejných rozpočtů. Tato funkce je také historicky nejstarší – již v minulosti panovníci museli od svých poddaných získávat prostředky k financování potřeb dvora a státu.

Mezi další funkce daní patří:

- funkce alokační
- funkce redistribuční
- funkce stabilizační

Alokační funkce se uplatňuje v případech, kdy tržní mechanismy nejsou schopny zabezpečit efektivnost v alokaci zdrojů (např. v případech nedokonalé konkurence). Daně mohou tento nedostatek korigovat a zabezpečit umístění prostředků tam, kde by se jich při tržní alokaci nedostávalo.

Redistribuční funkce vychází z toho, že rozdělení bohatství a důchodů, vzniklé fungováním trhu, je z hlediska veřejného mínění, z hlediska občanů daného státu, neakceptovatelné. Daně jsou proto vhodným nástrojem pro zmírnění rozdílů v důchodech (příjmech) jednotlivých subjektů tím, že vyšší příjmy nebo vyšší majetek je zdaněn více. Tímto daně zajišťují solidaritnost členů společnosti – občanů daného státu.

Stabilizační funkce je také někdy označována jako funkce ekonomická. Souvisí s hospodářskou politikou státu, je její součástí. Prostřednictvím této funkce dochází ke zmírňování cyklických výkyvů v ekonomice, využívá se k dosažení zaměstnanosti, cenové stability apod. Daňový systém je tímto schopen ovlivňovat agregátní národohospodářské ukazatele, jako je například agregátní poptávka, cenová hladina atd. a nutně tedy ovlivňuje i ekonomické chování jednotlivých subjektů. [15]

V posledních desetiletích začíná mít tato funkce daní i mezinárodní rozměr. Protože daňová opatření jednoho státu mohou mít neblahý vliv na tržní prostředí ve státě jiném, musí státy v boji proti tomuto jevu postupovat po vzájemných dohodách. Z tohoto důvodu nabývá stále více na významu mezinárodní koordinace daní a daňových politik.

Z výše uvedených vlastností a funkcí daní je zřejmé, že všechna pravidla, která určují jejich stanovení a výběr, musí být velmi přesně a konkrétně formulovány, a to ve formě zákona. Dále je také zřejmé, že záměrem celého daňového systému je vybírat daně v potřebné výši tak, aby jejich placení co nejméně omezovalo všechny osoby v jejich souhrnu.

2.3 Charakteristika daňových subjektů

Daňovým subjektem je osoba, ať už fyzická nebo právnická, která je podle daňového zákona povinna platit nebo odvádět daň. Daňovým subjektem může být také stálá provozovna nebo organizační složka podniku vymezená v § 7 obchodního zákoníku. Rozlišujeme dva typy daňových subjektů, a to poplatníky a plátce daně. [13]

Poplatník je osoba, jejíž příjmy, majetek nebo úkony jsou přímo podrobeny dani. Ve většině případů je poplatník také povinen daň sám platit.

Plátce daně je osoba, která pod vlastní majetkovou odpovědností odvádí správci daně daň od poplatníků vybranou nebo poplatníkům sraženou. Samozřejmě právo a zároveň i povinnost daň od poplatníků vybrat (např. tím, že ji zahrnou do ceny prodávaného zboží či poskytovaných služeb) nebo ji poplatníkům srazit (např. při výplatě mzdy) je plátcům dáno zákonem.

Plátcí daně jsou vymezeni jednotlivými daňovými zákony. Setkáváme se s nimi u daní spotřebních, u daně z přidané hodnoty a u daní z příjmů. Naopak u ostatních daní existuje pouze jeden daňový subjekt, a to poplatník.

2.4 Předmět a základ daně

2.4.1 Předmět daně

Předmětem daně se rozumí ta skutečnost, na kterou se daň váže a která je tedy podrobena zdanění. Z toho vyplývá, že předmětem daně může být důchod (příjem), majetek, spotřeba, převod práv apod.

Tento pojem se však někdy zaměňuje s pojmem „objekt daně“. Je to nesprávné, jelikož objekt daně je pojem obvykle širší. Představuje totiž pouze rámcové vymezení veličiny, která má být podrobena zdanění. Vezměme si například daň z pozemků. Objektem této daně jsou pozemky na území České republiky vedené v katastru nemovitostí, ovšem předmět daně je zúžen o pozemky zastavěné stavbami, o vodní plochy s výjimkou rybníků sloužících k intenzivnímu a průmyslovému chovu ryb apod. [16]

V uvedeném příkladě o pozemcích jde o **vynětí z předmětu daně**. Obecně to znamená určení části objektu zdanění, na který se daňový zákon nevztahuje.

Vynětí z předmětu daně však nelze zaměňovat s **osvobozením od daně**. Osvobozením se rozumí případ, kdy se určitá část, určitý konkrétní druh předmětu daně nezahrnuje do základu daně. Znamená to, že z dané části předmětu daně nebude ve skutečnosti vypočítána ani zaplacená daň. Osvobození jsou konkrétně uvedena v jednotlivých daňových zákonech.

Osvobození může být buďto *úplné* nebo *částečné*. Pro vysvětlení rozdílu mezi uvedenými osvobozeními bude nejlepší uvést konkrétní příklady. Příkladem úplného

osvobození mohou být mimo jiné stipendia ze státního rozpočtu, která jsou osvobozena od daně z příjmů fyzických osob v plné výši. Oproti tomu starobní či invalidní důchod je osvobozen částečně, a to pouze do částky ve výši 36 násobku minimální mzdy, která je platná k 1. lednu kalendářního roku ročně. To znamená, že daň se platí pouze z částky, která tuto hranici překračuje.

Aby se mohl předmět daně stát základnou pro vyměření daně, je třeba ho přesně definovat, což znamená stanovit jednotky, ve kterých se bude měřit. Takto vyjádřenému předmětu daně pak říkáme **základ daně**. [8]

2.4.2 Základ daně

Základ daně je předmět zdanění vyjádřený v měrných jednotkách a upravený podle pravidel zákona.

Měrnými jednotkami jsou buď jednotky fyzické (kus, metr čtvereční, tuna, litr apod.), nebo – častěji – jednotky peněžní (Kč).

Základem daně může být veličina stavová (např. u daně z nemovitostí), kdy je ZD zjišťován podle stavu k určitému dni, nebo veličina toková, kdy se základ daně načítá za celé zdaňovací období (např. u daně z příjmů, daně z přidané hodnoty).

ZD nemůže nikdy být záporné číslo. Záporným základem daně je daňová ztráta. Tato ztráta však může vzniknout pouze u daně z příjmů. Je to situace, kdy příjmy jsou nižší než výdaje vynaložené na dosažení, zajištění a udržení těchto příjmů. Daňovou ztrátu lze za podmínek stanovených zákonem o daních z příjmů zohlednit v následujících letech. [9]

Pro stanovení výše daně je důležité správné zaokrouhlování nejen základu daně, ale také zdanitelné mzdy, zálohy na daň a samotné daně (viz. Příloha č. 1 – Zaokrouhlování zdanitelné mzdy a základu daně u DPFO).

2.5 Zdaňovací období a sazba daně

2.5.1 Zdaňovací období

Zdaňovací období je časový interval, za který se stanovuje základ daně a výše daně.

Zdaňovacím obdobím může být například kalendářní nebo hospodářský rok, kalendářní čtvrtletí a kalendářní měsíc.

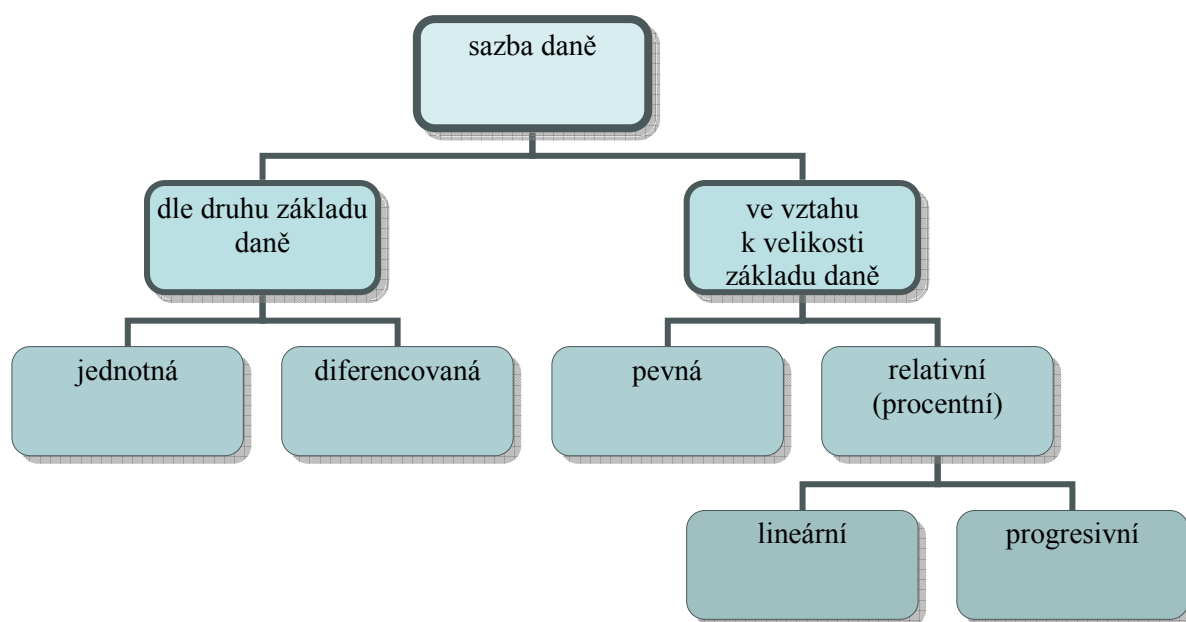
Pro každou konkrétní daň je zdaňovací období vymezeno v příslušném daňovém zákoně. U daní důchodových a majetkových je to obvykle běžný neboli kalendářní rok (v některých případech také již zmíněný rok hospodářský, popřípadě jiné zdaňovací období vymezené v § 17a ZDP), u daní ze spotřeby je pak zdaňovací období kratší než rok, obvykle kalendářní měsíc. Skupina převodových daní, která zahrnuje daň dědickou, daň darovací a daň z převodu nemovitostí, jsou daně bez zdaňovacího období. To znamená, že tyto daně se vybírají nepravidelně, pokud nastane určitá událost. [9]

2.5.2 Sazba daně

Sazba daně je algoritmus, jehož prostřednictvím se stanoví velikost konkrétní daně konkrétního daňového subjektu z jeho základu daně (sníženého o odpočty).

Sazba daně je vždy upravena příslušným daňovým zákonem.

Obr. 2.1 Druhy daňových sazeb

Zdroj: VANČUROVÁ, Alena, LÁCHOVÁ, Lenka, VÍTKOVÁ, Jana. Daňový systém ČR 2002 aneb učebnice daňového práva. 6. rozš. vyd. Praha : VOX, 2002. 380 s. ISBN 80-86324-20-6.

Jednotná sazba daně je taková sazba, která je stejná pro všechny druhy předmětu daně daně nezávisle na jeho kvalitě.

Diferencovaná sazba daně je sazba, jejíž velikost se liší podle druhu předmětu daně, resp. jeho kvality (např. dvě sazby daně z přidané hodnoty), popřípadě podle daňového subjektu (např. daň dědická a darovací podle příbuzenského vztahu).

Pevná sazba daně je stanovena v penězích na objemovou jednotku základu daně. To znamená, že základ daně není vyjádřen v penězích, ale v objemových jednotkách (kusech, kilogramech, litrech, metrech apod.). Tento druh sazby je typický pro daně spotřební (např. sazba daně na 1 hl šumivého vína) a zčásti také pro daň z nemovitostí (např. sazba daně na 1 m² zastavěné plochy).

Relativní sazba daně vyžaduje, aby základ daně byl stanoven v penězích a udává určitý podíl, resp. procento ze základu daně.

Lineární sazba daně je taková sazba, která je stále stejná bez ohledu na výši základu daně. V České republice se používá například u daně z příjmů, daně z přidané hodnoty a daně z převodu nemovitostí.

Progresivní sazba daně je taková, která roste společně s růstem základu daně (tzn. čím vyšší základ daně, tím vyšší je daň). V praxi se používá tzv. klouzavá progresivní sazba. Tato sazba neroste se zvýšením základu daně o každou peněžní jednotku, ale po určitých pásmech s tím, že vyšší sazbou je zdaněna vždy pouze ta část ZD, která přesahuje danou hranici pásma. Klouzavě progresivní sazba se v ČR používá např. u daně dědické nebo daně darovací.

Tab. 2.1 Příklad klouzavé progresivní sazby daně

základ daně	sazba daně
do 1.000.000 Kč	7%
Nad 1.000.000 do 2.000.000 Kč	70.000 Kč a 9% ze ZD přesahujícího 1.000.000 Kč
Nad 2.000.000 do 5.000.000 Kč	160.000 Kč a 12% ze ZD přesahujícího 2.000.000 Kč

Zdroj: vlastní tvorba dle údajů § 14 zákona č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů

Výjimečně se také používá **sazba smíšená (kombinovaná)**, kdy předmět daně je zdaněn zčásti sazbou pevnou a zčásti sazbou procentní. V České republice se tato sazba užívá od 1. 8. 2001, a to u daně z tabákových výrobků, konkrétně u daně z cigaret, kdy je stanovena

pevná sazba na jednu cigaretu a zároveň procentní sazba z prodejní ceny cigarety pro konečného spotřebitele. [17]

2.6 Daňové přiznání a placení daně

2.6.1 Daňové přiznání

O výši daňové povinnosti rozhoduje na základě stanovených pravidel stát. S výpočtem daně jsou však spojeny určité administrativní náklady. Proto je obvykle daňovému subjektu určena zákonem povinnost stanovit si sám výši daně. Tato povinnost je plněna převážně formou daňového přiznání. V daňovém přiznání je povinen si daňový subjekt sám daň vypočítat a uvést též případné výjimky, zvýhodnění, osvobození, slevy, odpočty a vyčíslit jejich výši.

Po vyplnění veškerých nutných údajů, které musí být uvedeny pravdivě, správně a úplně, je daňový subjekt povinen podat přiznání správci daně, a to v termínu stanoveném zákonem o správě daní a poplatků, případně příslušným daňovým zákonem. Kromě toho je subjekt povinen odvést daň předepsaným způsobem v termínu, který opět vymezí daňový zákon. Lhůta splatnosti daně se může shodovat s termínem podání daňového přiznání, nebo se od něj lišit.

Daňové přiznání je zvláštním druhem podání. Je možno je účinně podat pouze na tiskopise, který vydává Ministerstvo financí České republiky, nebo popřípadě na počítačových sestavách, které mají veškeré údaje, obsah i uspořádání údajů naprosto totožné s tiskopisem vydaným ministerstvem. V případě elektronického podání je však potřeba mít jej ověřeno elektronickým podpisem. K daňovému přiznání náleží také přílohy, které jsou uvedené v jednotlivých tiskopisech. Přiznání k dani nelze učinit ústně do protokolu ani je podat faxem.

Daňové přiznání se zpravidla podává za každé zdaňovací období. Výběr daně jednorázově pouze v termínu splatnosti by však vedl k velmi nerovnoměrnému časovému plnění státního rozpočtu. Proto se zejména vyšší částky daně vybírají formou postupného částečného plnění. Zvláště u daně z příjmů mají daňové subjekty již v průběhu zálohového období (dle § 38a ZDP) povinnost platit zálohy na daň, které se vypočtou podle zákona. [9]

2.6.2 Výběr daně

Správné stanovení výše daňové povinnosti ještě nezaručí, že daň bude řádně vybrána. Proto je nutno uzákonit způsob výběru daně. Je to cesta, kterou se daň dostane od daňového subjektu ke správci daně a od něj pak do státní pokladny. Pravidla výběru daně jsou velmi důležitou záležitostí, neboť musí na jedné straně zajistit dostatečně plynulý tok příjmů do veřejných rozpočtů a na straně druhé by se měly snažit co nejméně omezit daňové subjekty.

Z hlediska techniky výběru daní se daně platí **jednorázově** nebo **zálohově**. Tato problematika je vysvětlena v následujícím textu.

2.6.3 Placení daně

2.6.3.1 Záloha na daň

Záloha je povinná platba na daň, kterou je povinen poplatník odvádět již v průběhu zdaňovacího období (u daně z příjmů je to zálohové období), tedy v době, kdy skutečná výše daňové povinnosti za toto období není ještě známa.

Princip záloh vychází z předpokladu, že základ daně i daň se vytváří během celého zdaňovacího období, a proto je tedy spravedlivé a účelné, aby daň byla placena průběžně tak, jak je vytvářena, čímž se zajistí průběžné příjmy do veřejných rozpočtů.

Podle současného znění právních předpisů je povinen platit zálohy poplatník daně z příjmů fyzických osob a daně z příjmů právnických osob, a dále poplatník daně silniční.

U daně silniční se zálohy odvozují od předpokládané výše daňové povinnosti ve zdaňovacím období, za které daň počítáme.

Naopak při stanovení výše a periodicity záloh u daně z příjmů se vychází z poslední známé daňové povinnosti, což je vlastně výše daně uvedená v přiznání za předcházející zdaňovací období (viz Příloha č. 2 – Přehled výše a periodicity záloh na daň z příjmů podle poslední známé daňové povinnosti).

U FO však existuje při výpočtu výše záloh na daň z příjmů podle poslední známé daňové povinnosti určitá výjimka. A to v případě, že poplatník vykazuje příjmy ze závislé činnosti (podle § 6 ZDP) a zároveň má příjmy podle § 7 až 9 ZDP (příjmy a výdaje podle § 10 se při výpočtu zálohy vylučují z poslední známé daňové povinnosti)

V takovém případě se testuje, v jakém poměru je dílčí základ daně (DZD) § 6 k celkovému základu daně (součet DZD § 6 – 9). Může nastat několik situací, které jsou pro přehlednost uvedeny v tabulce.

Poměr (P) DZD § 6 : DZD § 6 až 9 (v %)	Záloha na daň se:
$P \geq 50$	neplatí
$15 \leq P < 50$	platí v poloviční výši
$P < 15$	platí v plné výši

Tento zvláštní režim u FO spočívá v tom, že poplatník s příjmy podle § 6 ZDP již odvádí část daně prostřednictvím záloh sražených jeho zaměstnavatelem (plátcem daně). Pokud by nebyl tento režim uplatněn, poplatník by vlastně odváděl zálohy za závislou činnost dvakrát – jednou v záloze sražené zaměstnavatelem a podruhé v záloze podle poslední známé daňové povinnosti.

Charakteristickou vlastností záloh je, že jsou zúčtovatelné. To znamená, že nepředstavují konečné splnění daňové povinnosti za dané zdaňovací období. Ve lhůtě splatnosti, kdy je daň přesně stanovena, se vyrovnává pouze rozdíl, který vznikl mezi velikostí daně a zaplacenými zálohami na tuto daň. Jsou-li zálohy nižší než daňová povinnost, potom je daňový subjekt povinen uhradit **nedoplatek daně**. V opačné situaci, jsou-li zálohy vyšší než vyměřená daň, pak vzniká daňovému subjektu **přeplatek na dani**. [8]

2.6.3.2 Splátky daně

Někdy je poplatníkům umožněno rozložit úhradu vyměřené daně do několika dílčích plnění v průběhu zdaňovacího období. Tato možnost je realizována prostřednictvím splátek daně.

Splátka daně představuje postupné platby na již známou daňovou povinnost. Velikost splátek se zpravidla stanoví jako poměrová část daňové povinnosti, přičemž se dále stanoví lhůty pro zaplacení jednotlivých splátek. Daňová povinnost je splněna až uhrazením poslední splátky daně.

Placení daně ve splátkách je typické pro daně vyměřované již na počátku zdaňovacího období, např. podle stavu k prvému dni zdaňovacího období. Takovou daní je v daňovém systému ČR daň z nemovitosti. [8]

Za stanovených podmínek může také správce daně povolit daňovému subjektu na jeho vlastní žádost zaplacení kterékoliv daně ve splátkách. Děje se tak např. za situace, kdy daňový subjekt nemá finanční prostředky na zaplacení daně.

2.6.3.3 Srážka daně

Z hlediska rychlosti a jednoduchosti výběru daně a s ohledem na efektivnost a hospodárnost daňové správy je v některých případech – vzhledem k povaze předmětu daně, daňovému základu a konstrukci daně – vhodnější vybírat daň zvláštním způsobem, a to srážkou u zdroje příjmu.

Srážka daně je výběr daně, kde figurují oba dva daňové subjekty. Plátce daně je v tomto případě přímým daňovým subjektem, který daň vypočte a pod svou vlastní majetkovou odpovědností odvede svému místně příslušnému správci daně (nikoliv tedy správci daně příslušnému poplatníkovi). Poplatník je zde pouze nepřímým, zprostředkovaným daňovým subjektem, z jehož příjmu plátce daně srážku provede. [8]

Řádně provedená a zaplacená srážka daně je konečným splněním daňové povinnosti.

Sazba srážkové daně je od 1. ledna 2008 ve výši 15%¹. Tato stejná sazba je uplatňována v roce 2009 i v roce 2010.

Mezi nejdůležitější příjmy zdaňované srážkovou daní patří například: [21]

- příjmy autorů za příspěvky do novin, časopisů, rozhlasu nebo televize, pokud měsíčně nepřesáhnou částku 7.000 Kč u jednoho plátce
- úroky, výhry a jiné výnosy z vkladů na vkladních knížkách, vkladových účtech, vkladních listech na jméno a běžných účtech
- mzdy od zaměstnavatele, u kterého nemá poplatník podepsáno prohlášení k dani, pokud hrubá mzda nepřesahuje 5.000 Kč za měsíc
- příjmy plynoucí fyzickým osobám z výher a cen v loteriích a jiných podobných hrách, v reklamních soutěžích a reklamním slosování (pokud nejsou osvobozeny),
- podíl na likvidačním zůstatku kapitálové společnosti nebo družstva
- aj.

2.6.3.4 Záloha na daň u zdroje

Tato forma výběru daně kombinuje mechanismus srážkové daně se zálohovým principem zúčtování. Zálohu na daň u zdroje vypočte a odvede plátce daně, tedy osoba, která příjmem vyplácí.

---

¹ v určitých případech se také užívá sazba 5 %

Základem pro výpočet daně je díl ZD z příjmu za část běžného zdaňovacího období poplatníka. Tímto způsobem se například vybírá záloha na daň z příjmů fyzických osob z měsíční mzdy.

Zálohy na daň u zdroje jsou samozřejmě zúčtovatelné, a to prostřednictvím daňového přiznání, které podá sám poplatník, nebo zjednodušeně tzv. zúčtováním daňových záloh provedeným plátcem daně. [8]

2.6.3.5 Způsob placení daně

Daň se platí příslušnému správci daně, a to výhradně v české měně. Při každé platbě musí být přesně uvedeno, na kterou daň je platba určena – to umožňuje předčíslí účtu, které je specifikované pro každý druh daně a je identické pro všechny finanční úřady v České republice.

Daň lze platit: [3]

- bezhotovostním převodem z účtu vedeného u banky na příslušný účet správce daně
- v hotovosti
- kolkovými známkami
- platebními známkami (jde-li o úhradu daní do územních rozpočtů a stanoví-li tak zvláštní předpis)
- přeplatkem na jiné dani

2.7 Daňový systém České republiky

Daňový systém, nebo též daňová soustava, je souhrn všech daní, které v daném státě existují.

Daňový systém České republiky je ve svých podstatných znacích podobný systémům vyspělých a obzvláště evropských zemí. Daňové příjmy pramení zhruba ve stejné míře z nepřímých a přímých daní. [14]

Kromě daní nepřímých a přímých, které budou vysvětleny v dalším textu, zahrnujeme do daňového systému také další příjmy veřejných rozpočtů. Tyto příjmy se nenazývají daněmi, i když z ekonomického hlediska mají k daním velmi blízko. Jedná se o:

- pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti

- pojistné na veřejné zdravotní pojištění
- clo

Pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti spravuje Česká správa sociálního zabezpečení. Zahrnuje se zde:

1. pojistné na důchodové pojištění
2. pojistné na nemocenské pojištění
3. příspěvek na státní politiku zaměstnanosti

Toto pojistné je určeno k úhradě výdajů:

- na dávky nemocenského pojištění, kterými jsou nemocenské, podpora při ošetřování člena rodiny, vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství, peněžitá pomoc v mateřství,
- na dávky důchodového pojištění, kterými jsou důchody starobní, plný a částečný invalidní, vdovský, vdovecký a sirotčí
- na hmotné zabezpečení poskytované uchazečům o zaměstnání a další výdaje související se zabezpečováním práva na práci
- na správní výdaje České správy sociálního zabezpečení a úřadů práce [20]

Pojistné na veřejné zdravotní pojištění je druh zákonného pojištění, na jehož základě je placena zdravotní péče. Pojistné spravuje Všeobecná zdravotní pojišťovna ČR, nebo jiné zdravotní pojišťovny provádějící všeobecné zdravotní pojištění, u níž je pojištěnec pojištěn. [22]

Clo je specifickým neúvěrovým rozpočtovým příjmem. Svou povahou je někdy považováno za zvláštní daň ze spotřeby. V současné době je uplatňováno pouze dovozní clo, tzn. předmětem cla je zboží dovážené do České republiky. Tímto dovozem však rozumíme pouze dovoz ze zemí stojících mimo území Evropského společenství.

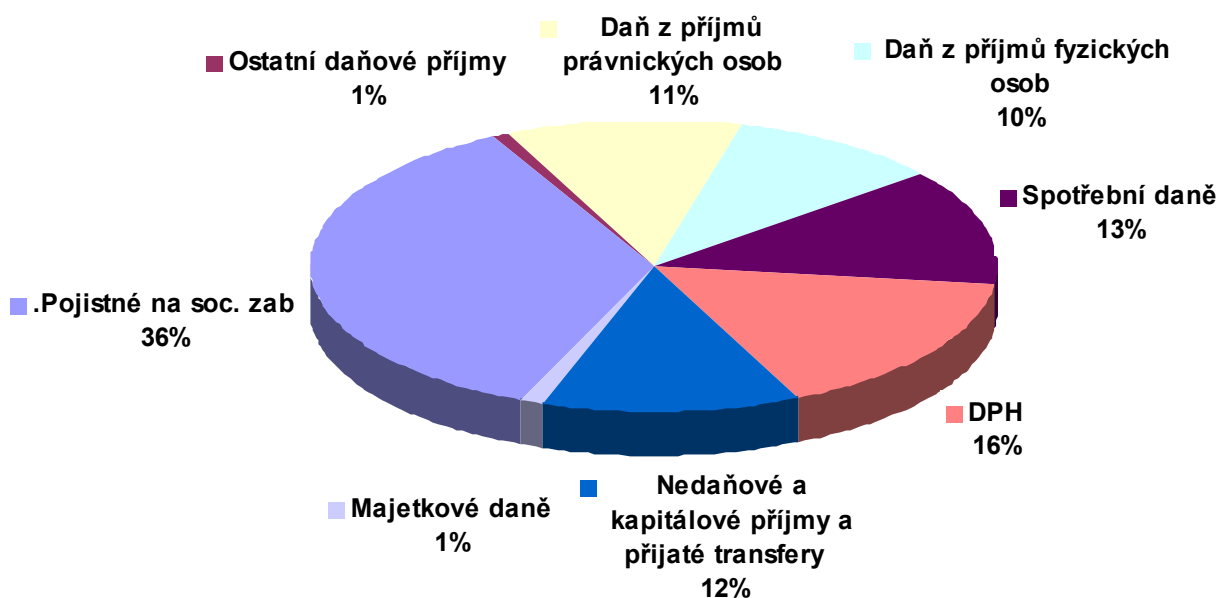
Cla jsou regulována celním kodexem EU, sazby jsou stanoveny společným celním sazebníkem. Správu cel vykonávají celní orgány.

Význam cel v současné době v souvislosti s odstraňováním překážek pro volný pohyb zboží v mezinárodním měřítku velmi klesá.

Kromě výše zmíněných příjmů veřejných rozpočtů se do daňového systému obvykle zařazují také **poplatky** fiskálního charakteru. A to z toho důvodu, že se jedná o neúvěrové příjmy veřejných rozpočtů, jejichž správa se řídí daňovými procesními předpisy. Jde například o: [8]

- soudní poplatky
- správní poplatky
- místní poplatky (např. ze psů, za lázeňský nebo rekreační pobyt, za užívání veřejného prostranství, ze vstupného apod.)
- poplatky za užívání silnic a dálnic (dálniční známky)

Obr. 2.2 Podíl základních druhů daní na celkové struktuře příjmů státního rozpočtu v roce 2007

Zdroj: vlastní tvorba

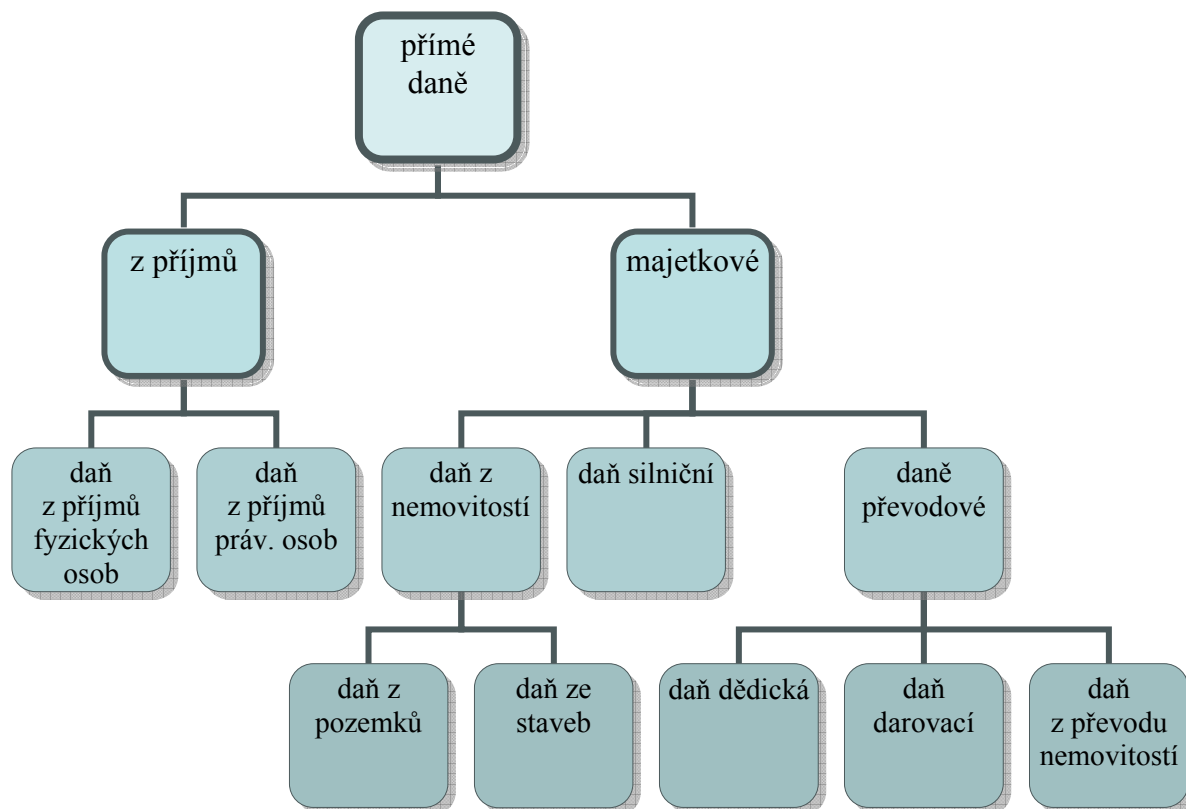
2.7.1 Přímé daně

Přímé daně jsou pro svoji adresnost a tím také optimálnější možnost využití sociálních prvků velmi oblíbené. Na rozdíl od daní nepřímých, které se „ukrývají“ v cenách zboží a služeb, jsou přímé daně viditelnější, avšak díky tomu je daňové subjekty také více pociťují.

Přímé daně jsou takové daně, které na poplatníka dopadají přímo, což znamená, že je poplatník hradí na úkor svého příjmu nebo svého majetku. Přitom se předpokládá, že tyto daně nemůže přenést na jiný subjekt.

Nejvýznamnější jsou daně z příjmů, neboli důchodové daně, které tvoří podstatnou část rozpočtových příjmů nejen v České republice, ale také ve velké většině dalších zemí. V následujícím schématu je uveden přehled o přímých daních, které se v našem současném daňovém systému používají. [8]

Obr. 2.3 Přímé daně v České republice

Zdroj: vlastní tvorba

Daň z příjmů fyzických osob neboli osobní důchodová daň je jednou z nejvýznamnějších daní. Této dani podléhají veškeré zdanitelné příjmy jednotlivců. Ty lze rozdělit do pěti skupin, přičemž každá tato skupina představuje dílčí základ daně. Souhrn těchto základů pak dává celkový základ daně z příjmů FO.

Do roku 2007 byly sazby DPFO progresivní, od roku 2008 je zavedena sazba jednotná. Od vypočtené daně si poplatník může odečíst řadu slev na dani.

Podrobněji bude problematika daně z příjmů fyzických osob rozvedena v další kapitole.

Daň z příjmů právnických osob je univerzální důchodovou daní, která je určena pro všechny právnické osoby. Předmětem této daně jsou příjmy (výnosy) z veškeré činnosti a z nakládání s veškerým majetkem. Základem daně je pak rozdíl, o který příjmy (výnosy),

s výjimkou příjmů, které nejsou předmětem daně a příjmů osvobozených od daně², převyšují výdaje (náklady). [8]

Sazba DPPO je jednotná, avšak každým rokem se mění, respektive klesá. Například v roce 1998 byla 35%, postupně se však snižovala až na sazbu 20% v roce 2009. V roce 2010 je sazba ještě nižší, a to rovných 19%. Investiční, podílové a penzijní fondy podléhají nižší sazbě daně, která činí 5%. [18]

Také u této daně je možné uplatňovat slevy. Mohou to být slevy v případě zaměstnávání zaměstnanců se změněnou pracovní schopností, popřípadě slevy z titulu investičních pobídek.

Daň z nemovitostí zatěžuje pozemky a stavby. V případě daně z pozemků je základem daně výměra pozemku, nebo cena pozemku. Sazba daně je pak závislá na kvalitě, umístění a způsobu využití pozemku.

U daně ze staveb je ZD zastavěná plocha. Sazba daně se odvíjí od účelu, ke kterému stavbu užíváme.

Daň silniční má v posledních letech vyšší výnos než daň z nemovitostí. Podléhají jí vozidla, která jsou používána k podnikání. Výjimku tvoří vozidla s největší povolenou hmotností nad 3,5 tuny, která jsou určena výlučně k přepravě nákladů. Tyto vozidla jsou předmětem daně i pokud nejsou používána k podnikání.

V případě osobních vozidel závisí výše daně na zdvihovém objemu motoru, zatímco v případě vozidel užitkových na jejich celkové hmotnosti a počtu náprav.

Daň dědická a darovací jsou jednorázové daně, které se vyměřují při bezúplatném převodu majetku. Hodnota převáděného majetku je pak základem daně. Pro účely výpočtu obou daní jsou osoby zařazeny do tří skupin, a to podle příbuzenského vztahu zůstavitele/dárce a dědice/obdarovaného.³ Sazby daně jsou progresivní a závisí na tom, do které skupiny poplatník patří. Od těchto daní jsou mimo jiné osvobozeni ti, kteří se řadí do I. nebo II. skupiny.

---

² viz § 18 a § 19 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

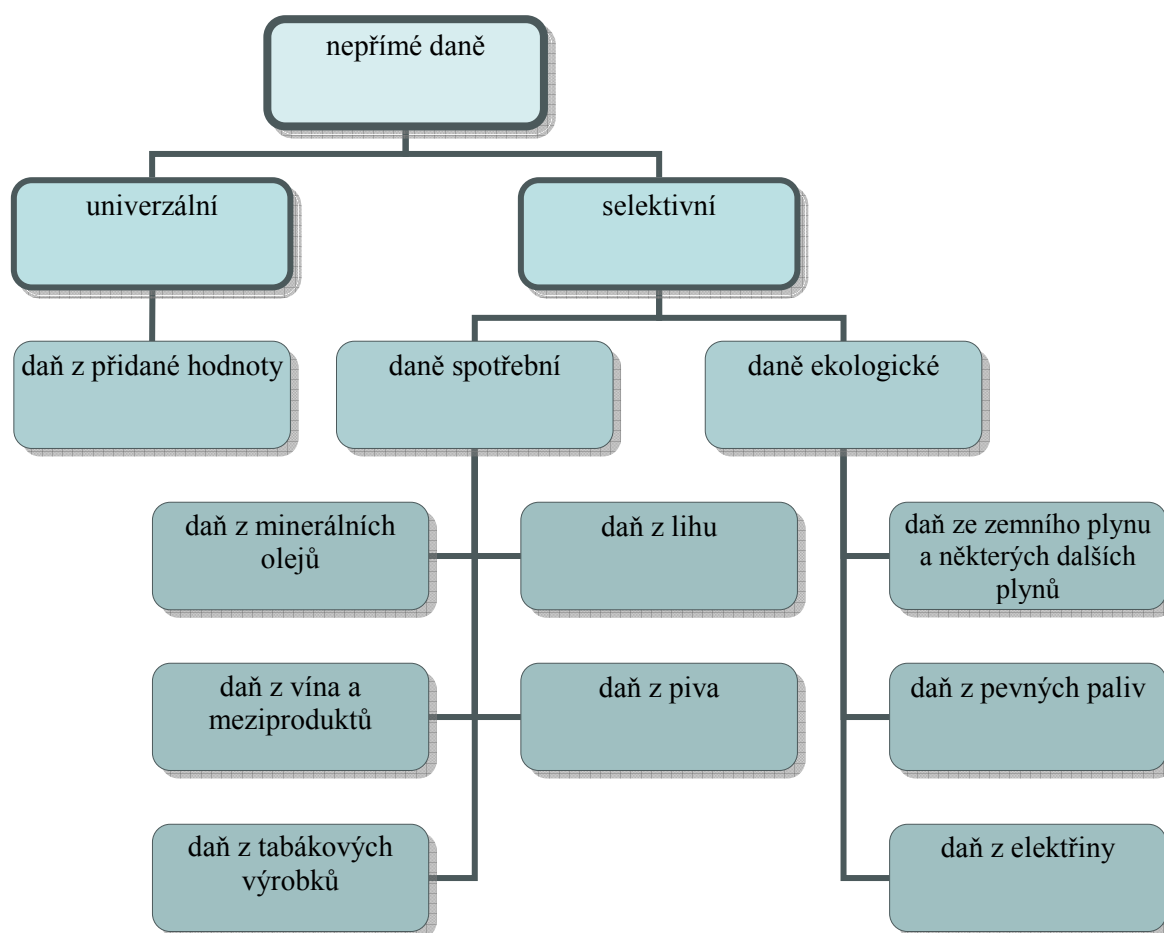
³ viz § 11 odst. 2 zákona č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí

Daň z převodu nemovitostí je také jednorázovou daní, avšak vyměřuje se zejména při úplatném převodu nemovitostí. Základem daně je cena nemovitosti (zjištěná, prodejní apod.). Sazba daně je jednotná a lineární a činí 3% ze základu daně. [8]

2.7.2 Nepřímé daně

Nepřímými daněmi jsou nazývány daně, jejichž objektem je spotřeba. Tyto daně dopadají na jejich nositele, jak již z názvu vyplývá, nepřímo, a to tím, že jsou zahrnuty v ceně zboží a služeb, které poplatníci hradí.

Obr. 2.4 Nepřímé daně v České republice

Zdroj: vlastní tvorba

Dani z přidané hodnoty podléhá dodání zboží, poskytnutí služeb, převod nemovitostí, pořízení zboží z jiného členského státu EU a dovoz zboží s místem plnění

v tuzemsku. Základní sazba DPH je stanovena ve výši 19% a snížená ve výši 9%⁴, přičemž většina zboží a služeb je zdaněna sazbou základní. Snížená sazba se pak vztahuje například na potraviny, noviny a časopisy, ubytovací služby, kulturní činnosti apod. Seznam zboží a služeb podléhajících snížené sazbě daně je uveden v příloze č. 1 a 2 zákona o DPH.

Osoby povinné k dani mají povinnost registrovat se jako plátcí daně, pokud jejich roční obrát upravený podle zákona o DPH převyší 1 milion Kč. Daň je pak placena měsíčně nebo čtvrtletně, a to v závislosti na výši obrátu plátce.

Spotřební daně patří mezi daně historicky nejstarší. Výběr těchto daní nemá být však pouze přínosem pro státní pokladnu. Existují zde také zdravotní a ekologické důvody, neboť jde často o výrobky, jejichž spotřeba ovlivňuje v negativní míře zdraví obyvatelstva nebo nepříznivě působí na životní prostředí.

Předmětem spotřebních daní je výroba a dovoz vybraných výrobků, které jsem již uvedla v předcházejícím schématu. Základem daně je pak množství výrobků vyjádřené v měrných jednotkách. Sazby daně jsou pevné, s výjimkou cigaret, kde je použita sazba smíšená. Zdaňovacím obdobím je kalendářní měsíc. [9]

Daně ekologické jsou „novinkou“ od počátku roku 2008. Smyslem těchto daní je omezit existenci negativních externalit, které ovlivňují životní prostředí.

Plátcem ekologických daní je dodavatel, který dodal plyn, pevná paliva či elektřinu konečnému spotřebiteli. Zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů přesně stanoví, co je předmětem jednotlivých druhů ekologických daní, co je osvobozeno apod.

Zdaňovacím obdobím je kalendářní měsíc a plátce daně je povinen daň přiznat a zaplatit do 25. dne následujícího po ukončení zdaňovacího období. [3]

---

⁴ od roku 2010 základní sazba ve výši 20% a snížená ve výši 10%

3. Daň z příjmů fyzických osob

Daň z příjmů fyzických osob patří k nejsložitějším daním, se kterými se lze setkat. Společně s daní z příjmů právnických osob je upravena zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

Daň z příjmů fyzických osob je klasickou daní za zdaňovací období, jejíž základna se zjišťuje zpětně za určitý časový úsek. Zdaňovacím obdobím u této daně je vždy kalendářní rok. Avšak § 7 odst. 12 ZDP upravuje také rok hospodářský.

3.1 Poplatníci daně

Poplatníky daně z příjmů FO jsou všechny fyzické osoby. Dělíme je na dvě skupiny, a to na **daňové rezidenty** a **daňové nerezidenty**.

Daňový rezident je FO, která má na území České republiky trvalé bydliště, nebo která se zde obvykle zdržuje alespoň 183 dní v kalendářním roce. Výjimku však tvoří osoby, jejichž pobyt na území našeho státu je výhradně za účelem studia nebo léčení.

Daňová povinnost této skupiny poplatníků se vztahuje jak na příjmy plynoucí ze zdrojů na území České republiky, tak i na příjmy plynoucí ze zdrojů v zahraničí, říkáme tedy, že daňoví rezidenti mají neomezenou daňovou povinnost.

Osoba, která není daňovým rezidentem, je daňovým nerezidentem. Tato FO má pak omezenou daňovou povinnost, která se vztahuje pouze na příjmy, které vyplývají ze zdrojů na území našeho státu.[5]

3.2 Předmět daně a osvobození od daně

3.2.1 Předmět daně

Obecně lze říci, že dani z příjmů fyzických osob podléhají veškeré příjmy, které fyzická osoba obdrží, avšak s výjimkou příjmů, které nejsou předmětem této daně.

Nejrozšířenější formou příjmů je příjem peněžní, například hrubá mzda zaměstnance, platba za provedené práce, příjem z pronájmu nemovitostí apod. Kromě této formy je

předmětem daně z příjmů také příjem nepeněžní (naturální). Zvláštním druhem nepeněžního příjmu je směna, která se chová jako dva nepeněžní příjmy.

Předmětem daně z příjmů FO jsou tedy: [12]

- příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky (§ 6)
- příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti (§ 7)
- příjmy z kapitálového majetku (§ 8)
- příjmy z pronájmu (§ 9)
- ostatní příjmy (§ 10)

Zákon dále stanoví také ty příjmy, které jsou vyňaty ze zdanění daní z příjmů fyzických osob, tzn., že nejsou předmětem této daně⁵. Patří zde například: [3]

- příjmy získané děděním, darováním nebo vydáním nemovitosti, movité věci anebo majetkového práva (nesmí se ovšem jednat o příjmy a dary od zaměstnavatele, nebo získané v souvislosti s podnikáním anebo s jinou samostatnou výdělečnou činností)
- úvěry a půjčky
- příjmy z rozšíření nebo zúžení společného jmění manželů
- příjmy poplatníka, který vypomáhá s domácími pracemi v zahraničí, a to za stravu a ubytování (au-pair)
- příjmy, které občanovi přiznal Evropský soud pro lidská práva a které je Česká republika povinna uhradit
- částka uhrazená zdravotní pojišťovnou, o kterou byl překročen limit regulačních poplatků a doplatků na léčiva nebo potraviny (podle zvláštních právních předpisů upravujících limity regulačních poplatků a doplatků na léčiva nebo potraviny)
- aj.

---

⁵ §3, odst. 4 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

3.2.2 Osvobození od daně

Skutečnost, že nějaký příjem je zahrnován do předmětu daně ovšem ještě neznamená, že tento příjem podléhá zdanění. V určitých případech se totiž může jednat o příjem od daně osvobozený. Ve stávající právní úpravě je osvobození od DPFO rozsáhlé, velmi komplikovaně vymezené a týká se mnoho druhů příjmů. Většinu osvobození uvádí § 4 zákona o daních z příjmů, přičemž další jsou vymezena v § 10. Patří zde například: [3]

- příjmy z prodeje rodinného domu, bytu, včetně podílu na společných částech domu nebo spoluvlastnického podílu, pokud v něm měl prodávající bydliště nejméně po dobu dvou let bezprostředně před prodejem; jestliže zde měl prodávající bydliště po dobu kratší než dvou let před prodejem, avšak získané prostředky použije na uspokojení bytové potřeby, je takový příjem rovněž od daně osvobozen
- přijaté výživné
- stipendia
- úroky z vkladů ze stavebního spoření
- dotace ze státního rozpočtu, z rozpočtu obcí, krajů, státních fondů
- aj.

3.3 Základ daně

Základem daně je obecně částka, o kterou příjmy, které plynou poplatníkovi ve zdaňovacím období přesahují výdaje, které jsou prokazatelně vynaložené na dosažení, zajištění a udržení těchto příjmů.

Tab. 3.1 Vymezení příjmů vstupujících do základu daně z příjmů fyzických osob

veškeré příjmy poplatníka	
- příjmy vyňaté ze zdanění (neboli příjmy, které nejsou předmětem daně)	
= příjmy podléhající dani z příjmů FO	
- příjmy osvobozené od daně z příjmů fyzických osob	
= příjmy zdaňované v základu daně z příjmů fyzických osob	= příjmy tvořící samostatný základ daně

Zdroj: VANČUROVÁ, Alena, LÁCHOVÁ, Lenka, VÍTKOVÁ, Jana. Daňový systém ČR 2002 aneb učebnice daňového práva. 6. rozš. vyd. Praha : VOX, 2002. 380 s. ISBN 80-86324-20-6.

3.3.1 Dílčí základ daně

Fyzická osoba vykazuje zdanitelné příjmy v pěti různých dílčích daňových základech daně podle typu příjmů. Součet dílčích daňových základů poté dává celkový základ daně z příjmů fyzických osob.

První dva dílčí daňové základy zahrnují příjmy, které vyplývají z činnosti. Další dva obsahují příjmy plynoucí z držby majetku a do pátého dílčího základu patří všechny další druhy příjmů.

Tab. 3.2 Přehled jednotlivých dílčích základů daně

DZD podle	Výpočet DZD	Možnosti výsledku
§ 6	příjmy x 1,34	kladný
§ 7	příjmy - výdaje (výdaje mohou být skutečné nebo procentem z příjmů ⁶)	kladný, záporný
§ 8	příjmy ⁷	kladný
§ 9	příjmy - výdaje (výdaje mohou být skutečné nebo procentem z příjmů)	kladný, záporný
§ 10	příjmy - výdaje	kladný, nulový

Zdroj: vlastní tvorba

Z tabulky vyplývá, že v případě příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti a příjmů z pronájmu může být dosažena **ztráta**. V případě, že má poplatník více druhů příjmů podle § 6 - 10, lze o tuto ztrátu snížit úhrn dílčích základů daně podle § 7 - 10. Jak je vidět, do tohoto úhrnu se nezapočítává dílčí základ daně ze závislé činnosti, jelikož ten se v tomto případě posuzuje zvlášť. Ztrátu nebo její část, kterou nemůže poplatník odečíst v daném zdaňovacím období, je možné uplatit v bezprostředně následujících pěti obdobích. V případě, že u ostatních příjmů jsou příjmy nižší než výdaje, výsledek nemůže být nikdy záporný, může být maximálně nulový.

---

⁶ bude vysvětleno v dalším textu

⁷ určité druhy příjmů mohou být sníženy o výdaje - § 8 odst. 6 a 7

Příklad 1

Poplatník měl v roce 2009 příjmy ze závislé činnosti 161.000 Kč, příjmy z podnikání 220.000 Kč a výdaje k těmto příjmům 175.000 Kč, příjmy z kapitálového majetku 1.500 Kč. Příjmy z pronájmu inkasoval ve výši 15.000 Kč, přičemž k těmto příjmům vynaložil výdaje, které činily 21.000 Kč. Ostatní příjmy činily 5.700 Kč a výdaje v souvislosti s těmito příjmy 6.600 Kč. Poplatník má ztrátu z minulých let 11.000 Kč.

Řešení:

DZD podle	výpočet	výsledný DZD
§ 6	161.000 x 1,34	215.740
§ 7	220.000 - 175.000	45.000
§ 8	1.500	1.500
§ 9	15.000 - 21.000	- 6.000
§ 10	5.700 - 6.600	0

DZD § 7 - 10 (značíme S) = 40.500 Kč

DZD § 7 - 10 po odečtení ztráty z minulých let (značíme S') = 40.500 - 11.000 = 29.500 Kč

ZD = DZD § 6 + S' = 215.740 + 29.500 = **245.240 Kč**

3.4 Úprava základu daně

Základ daně stanovený výše popsáním způsobem ještě není konečným daňovým základem, lze ho snížit o tzv. nezdanitelné částky a dále se uplatní položky odčitatelné od základu daně.

3.4.1 Nezdanitelné částky

Nezdanitelné částky je možno odečíst pouze do výše základu daně a nelze je převádět do dalších zdaňovacích období. Tyto částky jsou uvedeny v § 15 zákona o daních z příjmů a patří zde:

- dary na veřejně prospěšné účely, pokud úhrnná hodnota darů přesáhne ve zdaňovacím období 2% ze základu daně anebo činí alespoň 1.000 Kč (lze odečíst nejvýše 10% ze ZD); v případě dárcovství krve se hodnota jednoho odběru oceňuje částkou 2.000 Kč

- úroky z úvěrů na bytové účely (lze uplatnit maximálně 300.000 Kč za jedno zdaňovací období na jednu domácnost)
- příspěvky na penzijní připojištění se státním příspěvkem (úhrn příspěvků se sníží o 6.000 Kč, maximálně lze odečíst 12.000 Kč)
- pojistné na soukromé životní pojištění (maximální částka, kterou lze odečíst činí 12.000 Kč, a to i v případě, že má poplatník uzavřeno více smluv s více pojišťovnami)
- členské příspěvky člena odborové organizace (je možno odečíst částku do výše 1,5% zdanitelných příjmů podle § 6, s výjimkou příjmů zdaněných srážkou podle zvláštní sazby daně, maximálně však do výše 3.000 Kč za zdaňovací období)
- úhrady za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání, pokud nebyly hrazeny zaměstnavatelem (poplatník si může odečíst nejvýše 10.000 Kč⁸)

3.4.2 Odčitatelné položky

Odčitatelné položky jsou určeny jak pro fyzické osoby, tak pro osoby právnické. U fyzických osob tyto odpočty souvisí s podnikáním nebo s jinou samostatně výdělečnou činností. Podrobně jsou rozvedeny v § 34. Mezi tyto položky řadíme například:

- daňovou ztrátu z předchozích let
- výdaje vynaložené na výzkum a vývoj (lze odečíst až 100% těchto výdajů)

3.5 Výpočet daňové povinnosti

Daň z příjmů fyzických osob se vypočte ze základu daně sníženého o nezdánitelné částky a odčitatelné položky. Takto snížený základ daně se zaokrouhlí na celé stokoruny směrem dolů a poté se vynásobí příslušnou sazbou daně. V roce 2008 byla nově zavedena jednotná sazba daně, a to ve výši 15%. Pro rok 2009 bylo zpočátku navrženo snížení této sazby na 12,5%, avšak nakonec zůstala ve své původní výši, dokonce i pro rok 2010.

---

⁸ poplatník se zdravotním postižením až 13.000 Kč a poplatník s těžším zdravotním postižením až 15.000 Kč

Pro ukázkou uvádím tabulku se sazbami daně v roce 2007, kdy se ještě daň zjišťovala za použití progresivní sazby daně.

Tab. 3.2 Sazba daně z příjmů fyzických osob za rok 2007

Základ daně		Daň	Ze základu přesahujícího
od Kč	do Kč		
0	121.200	12%	
121.200	218.400	14.544 Kč + 19%	121.200 Kč
218.400	331.200	33.012 Kč + 25%	218.400 Kč
331.200	a více	61.212 Kč + 32%	331.200 Kč

Zdroj: vlastní tvorba dle údajů zákona o daních z příjmů z roku 2007

Jak je vidět z tabulky, do roku 2007 byl výpočet daně z příjmů, co se týče sazby, značně komplikovanější. Avšak na druhou stranu byla více plněna redistribuční funkce daně, jelikož vyšší příjem byl zdaněn více.

3.5.1 Slevy na dani

Po provedeném výpočtu daně je dále možno uplatnit slevy na dani. Slevy lze rozdělit do tří skupin:

- při zaměstnávání zaměstnanců se změněnou pracovní schopností (§ 35)
- z titulu investiční pobídek (§ 35a,b)
- k osobě poplatníka (§ 35ba, § 35c)

3.5.1.1 Sleva při zaměstnávání zaměstnanců se změněnou pracovní schopností

Tato sleva se vztahuje pouze na poplatníky, kteří se nacházejí v pozici zaměstnavatele.

Za každého zaměstnance se zdravotním postižením si může zaměstnavatel snížit daň o 18.000 Kč a za každého zaměstnance s těžším zdravotním postižením o 60.000 Kč.

Pro výpočet slevy je nutné stanovit tzv. roční přepočtený stav zaměstnanců se změněnou pracovní schopností. Vypočte se jako podíl počtu hodin odpracovaných těmito zaměstnanci a celkového ročního fondu pracovní doby připadající za jednoho zaměstnance. Ročním stavem zaměstnanců se pak vynásobí příslušná částka slevy.

3.5.1.2 Sleva z titulu investičních pobídek

Také tuto slevu může uplatnit pouze ten poplatník, který je současně i zaměstnavatelem. U fyzických osob je však tento typ slevy zcela výjimečný. Podrobně je popsán v zákoně o daních z příjmů.

3.5.1.3 Slevy k osobě poplatníka

Pro přehlednost uvádím veškeré slevy vztahující se k osobě poplatníka do tabulky.

Tab. 3.3 Přehled slev na dani za rok 2009 a rok 2010

sleva na	výše slevy
poplatníka	24.840 Kč
poplatníka - starobního důchodce	24.840 Kč
vyživovanou manželku/manžela	24.840 Kč
poživatele částečného invalidního důchodu ⁹	2.520 Kč
poživatele plného invalidního důchodu ¹⁰	5.040 Kč
držitele průkazu ZTP/P	16.140 Kč
studujícího	4.020 Kč

Zdroj: vlastní tvorba dle údajů ze zákona o daních z příjmů

Kromě slevy na vyživovanou manželku/manžela, kterou je možno uplatnit až na konci zdaňovacího období, může poplatník využít ostatní slevy na dani již v průběhu roku. Slevu lze uplatnit ve výši jedné dvanáctiny za každý kalendářní měsíc, na jehož počátku byly splněny podmínky pro její přiznání. Výjimku tvoří sleva na dítě a na studenta, které lze využít již v měsíci, kdy nastaly rozhodné skutečnosti (např. začne studovat 14. 9. - sleva bude počítána již od září).

Slevy na dani na poplatníka, na vyživovanou manželku/manžela se měly původně od 1. ledna 2009 výrazně snížit, avšak novela zákona o daních z příjmů, kterou ke konci roku

---

⁹ poživatele invalidního důchodu pro invaliditu I. nebo II. stupně od roku 2010

¹⁰ poživatele invalidního důchodu pro invaliditu III. stupně od roku 2010

2008 schválila Poslanecká sněmovna a která je v platnosti od 1. 1. 2009 plánované snížení zrušila. Slevy na dani tak i nadále zůstaly ve stejných hodnotách jako v roce 2008.

Nová úprava pro rok 2009 však přinesla jinou významnou změnu, a to zvýšení limitu pro uplatnění slevy na vyživovanou manželku/manžela. Zatímco dříve nesměl jejich vlastní příjem překročit za zdaňovací období částku 38.040 Kč, od roku 2009 by neměl být vyšší než 68.000Kč. Tento vyšší limit byl použit už také pro zdaňovací období roku 2008. [19]

Všechny uvedené slevy je možno uplatnit pouze do výše, v jaké je vypočtená daň. To znamená, že daň může být po odečtení těchto slev maximálně nulová, nelze dosáhnout tzv. „záporné“ daně.

Někteří poplatníci mají dále možnost využít i tzv. **daňového zvýhodnění na dítě**. Poplatník má nárok na daňové zvýhodnění na každé vyživované dítě, které s ním žije v jedné domácnosti, a to ve výši 10.680 Kč za rok, tj. 890 Kč měsíčně¹¹ (pokud však neuplatňuje slevu na dani z titulu investičních pobídek). Je-li dítě držitelem průkazu ZTP/P, zvyšuje se částka zvýhodnění na dvojnásobek¹².

Za vyživované dítě se zde považuje dítě vlastní, osvojené, dítě v péči, která nahrazuje péči rodičů, dítě druhého z manželů a vnuk (vnučka), pokud jejich rodiče nemají příjmy, ze kterých by mohli daňové zvýhodnění uplatnit. Musí jít o dítě nezletilé nebo zletilé až do dovršení 26 let, pokud nepobírá plný invalidní důchod a soustavně se připravuje na budoucí povolání nebo se nemůže připravovat na budoucí povolání či vykonávat výdělečnou činnost z důvodu úrazu, nemoci nebo dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu.

Pokud dítě přechodně pobývá mimo domácnost, například v lázních, v nemocnici, na koleji, na internátě apod., nemá to žádný vliv na uplatnění daňového zvýhodnění.

V případě, že nárok na daňové zvýhodnění převyšuje daňovou povinnost za příslušné zdaňovací období, vzniká poplatníkovi tzv. „záporná“ daň, neboli **daňový bonus**. Výše bonusu musí činit alespoň 100 Kč, maximálně však 52.200 Kč ročně. [7]

Podmínkou pro uplatnění daňového bonusu je výše příjmu (podle § 6, 7, 8 nebo 9), která musí být ve zdaňovacím období alespoň ve výši šestinásobku minimální mzdy, tj. v roce

---

¹¹ 11.604 Kč za rok, tj. 967 Kč měsíčně od roku 2010

¹² na 21.360 Kč od roku 2010

2009 i 2010 částka 48 .000 Kč. U poplatníka, který má pouze příjmy z pronájmu podle § 9 zákona o daních z příjmů nesmí výdaje převýšit tyto příjmy. Do těchto příjmů se však nezahrnují příjmy, které jsou od daně osvobozené a příjmy, z nichž je daň vybírána srážkou podle zvláštní sazby daně.

Vyživuje-li dítě v jedné domácnosti více poplatníků, slevu může ve zdaňovacím období nebo v tomtéž kalendářním měsíci zdaňovacího období využít pouze jeden z nich (například pouze otec nebo pouze matka dítěte). Poplatníkovi, který vyživuje dítě jeden nebo několik kalendářních měsíců ve zdaňovacím období, vzniká nárok na daňové zvýhodnění ve výši 1/12 za každý kalendářní měsíc, ve kterém byly splněny podmínky pro jeho uplatnění.

Využití všech slev k osobě poplatníka však souvisí s tím, že poplatník podepíše u svého zaměstnavatele závazný dokument, tzv. **Prohlášení poplatníka daně z příjmů fyzických osob k příjmům ze závislé činnosti a z funkčních požitků**. Poplatník v něm uvádí důležité skutečnosti týkající se uplatnění slev na dani a nezdanitelných položek. Prohlášení musí být podepsáno do 30 dnů po vstupu do zaměstnání a každoročně nejpozději do 15. února následujícího zdaňovacího období. Poplatník může podepsat prohlášení na stejné období kalendářního roku pouze u jednoho plátce. Tato problematika je podrobně vysvětlena v § 38k zákona o daních z příjmů.

Příklad 2

Poplatník z Příkladu 1 podepsal u svého zaměstnavatele prohlášení, má zaplaceno pojistné na životní pojištění ve výši 13.300 Kč, na penzijním připojištění zaplatil celkem 15.000 Kč, 2x daroval krev, má 2 děti, dcera Jana se narodila 14. 4. 2008, dcera Petra má 4 roky. Za zdaňovací období zaplatil celkem na zálohách 9.250 Kč.

Řešení:

Poplatník měl v roce 2009 základ daně 245.240 Kč. Od tohoto základu daně dále odečteme nezdanitelné částky, kterými jsou pojistné na životní pojištění (12.000 Kč), příspěvky na penzijní připojištění (15.000 - 6.000) a darování krve (2x 2.000). Výsledný základ daně zaokrouhlíme na stokoruny směrem dolů a vynásobíme 15-ti procentní sazbou daně.

ZD	245.240,--
-	12.000,--
-	9.000,--

	-	4.000,--
	=	220.240,--
ZD zaokrouhlený	=	220.200,--
Daň 15%	=	33.030,--

Od vypočtené daně odečteme slevu na poplatníka (24.840 Kč) a slevu na dítě (10.680 Kč na dceru Petru a $9 \times 890 = 8.010$ Kč na dceru Janu). Jelikož uplatňuje slevu na děti a daň je po odečtení slev záporná, poplatníkovi vzniká daňový bonus.

Daň	=	33.030,--
	-	24.840,--
	-	18.690,--
Daňový bonus		10.500,--
Zaplacené zálohy	+	9.250,--
Přeplatek		19.750,--

K daňovému bonusu jsme dále připočetli zálohy, které zaplatil v průběhu zdaňovacího období. Poplatníkovi tak vznikl přeplatek na dani ve výši 19.750 Kč.

3.6 Daňové přiznání k dani z příjmů fyzických osob

Daňové přiznání je povinen podat každý poplatník, kterému tato povinnost vyplývá ze zákona nebo kterého k tomu vyzve správce daně. Musí je podat každý, jehož roční příjmy, které jsou předmětem daně, přesáhly částku 15.000 Kč, pokud se tedy nejedná o příjmy od daně osvobozené nebo o příjmy, z nichž je daň vybírána srážkou podle zvláštní sazby daně. Přiznání je dále povinen podat i ten, jehož roční příjmy sice nepřesáhly stanovenou hranici 15.000 Kč, ale vykazuje daňovou ztrátu.

Uvedený limit se nevztahuje na zaměstnance, kteří mohou požádat svého zaměstnavatele o provedení ročního zúčtování záloh. Mezi tyto zaměstnance řadíme ty, kteří měli pouze jednoho nebo více plátců po sobě jdoucích, u všech těchto plátců podepsali prohlášení a kteří neměli další zdanitelné příjmy vyšší než 6.000 Kč (opět s výjimkou příjmů od daně osvobozených a příjmů, z nichž se daň vybírá srážkou). [3]

Příklad 3

Pan Bílý měl v roce 2009 pouze příjmy ze závislé činnosti, pouze od jednoho zaměstnavatele, avšak prohlášení k dani z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti u plátce nepodepsal, a to ani zpětně do 15. února 2010.

Řešení:

Jelikož pan Bílý nepodepsal prohlášení, je tedy povinen podat daňové přiznání k dani z příjmů fyzických osob.

Příklad 4

Paní Nová je v domácnosti a nevykonává žádnou výdělečnou činnost. V roce 2009 měla pouze příjem z pronájmu chaty ve výši 11.500 Kč.

Řešení:

I přesto, že příjem z pronájmu je zdanitelným příjmem, paní Nové nevznikla povinnost podat DAP, protože výše hrubých příjmů nesplňuje zákonný limit 15.000 Kč.

Daňové přiznání pro rok 2009 obsahuje základní část, 3 přílohy k výpočtu daňové povinnosti a pokyny pro vyplnění. Přikládají se pouze ty přílohy, pro které má poplatník věcnou náplň.

Termíny pro podání daňového přiznání k dani z příjmů fyzických osob jsou uvedeny v Příloze č. 3 - Přehled termínů pro podání daňového přiznání k dani z příjmů FO.

3.7 Daňová optimalizace příjmů FO

V zájmu každého poplatníka je, aby nemusel ze svých příjmů platit státu více, než je nezbytně nutné. Snaží se tedy co možná nejvíce legálně uspořít na dani.

Možností, jak snížit vlastní daňovou povinnost, je mnoho. Například, v předchozím textu zmíněné, podepsání prohlášení a s tím spojené uplatnění nezdanitelných částek, odčitatelných položek nebo slev na dani, je jednou z metod využívaných k daňové optimalizaci. Další možnosti budou rozebrány v následujícím textu. Patří zde mimo jiné uplatnění paušálních výdajů, využití spolupráce osob, stanovení paušální daně apod.

Od roku 2008 nelze již pro výpočet daňové povinnosti využít společného zdanění manželů. Tato varianta optimalizace byla v minulosti velmi často využívána a v mnoha

případech opravdu vedla v konečném důsledku k daňové úspoře. Avšak naposled mohli tuto možnost poplatníci využít v daňovém přiznání podávaném za rok 2007.

3.7.1 Optimalizace příjmů ze závislé činnosti

Výši odváděné daně z těchto příjmů může zaměstnanec ovlivnit především již několikrát zmíněným prohlášením, které u svého zaměstnavatele podepíše.

Protože je však toto prohlášení velmi výhodné, je možné mít jej podepsáno pouze u jednoho zaměstnavatele. Pokud má poplatník více zaměstnavatelů zároveň, musí zvážit, u kterého si jej podepíše a u kterého nikoliv. Obecně platí, že výhodnější je mít podepsáno prohlášení u zaměstnavatele, u kterého dosahuje zaměstnanec nejvyšších příjmů, a to z toho důvodu, že v takovém případě díky vyššímu základu daně z tohoto zaměstnání je větší šance na uplatnění veškerých přípustných slev na dani, čímž v závěru dojde k větší daňové úspoře než u nižších příjmů u zaměstnavatelů jiných.

Toto prohlášení také zakládá možnost zdaňování příjmů ze závislé činnosti tzv. zálohovou daní, která je zúčtovatelná. Poplatníci mají totiž právo požádat zaměstnavatele o provedení ročního zúčtování záloh, kde se sečtou jednotlivé zálohy zaplacené za celý kalendářní rok. Jestliže je výše zaplacených záloh vyšší než daňová povinnost, je vzniklý přeplatek vrácen poplatníkovi, avšak v případě, že by vyšel nedoplatek, tzn., že zálohy by byly nižší, dodatečná daň se již nesráží.

K tomu, aby mohl zaměstnavatel přihlédnout k některým nezdanitelným částkám a slevám na dani, musí kromě podepsaného prohlášení zaměstnance předložit i některé doklady, které vymezuje § 38l ZDP. Patří zde například rozhodnutí o přiznání plného nebo částečného invalidního důchodu, potvrzení školy, že se dítě soustavně připravuje na budoucí povolání, potvrzení odborové organizace o výši zaplaceného členského příspěvku apod.

Pokud zaměstnanec prohlášení nepodepíše (což se většinou děje v případě druhého souběžného pracovního poměru), potom z hlediska odvodů daně z příjmů ze závislé činnosti záleží, jakou výši příjmů mu v daném měsíci zaměstnavatel zúčtoval. Hraniční částkou je 5.000 Kč. V případě, že příjem nepřesáhne za kalendářní měsíc tuto hranici, je daň vybírána srážkovou sazbou daně 15%.

Pokud příjem zaměstnance částku 5.000 Kč překročí, daň se platí prostřednictvím záloh. V tomto případě jsou zálohy běžně zúčtovatelné, jako při podepsání prohlášení, avšak nelze zohlednit nároky zaměstnance na slevy na dani a daňové zvýhodnění. [7]

Pokud má poplatník více zaměstnavatelů zároveň, je již ovšem povinen podávat daňové přiznání.

3.7.2 Optimalizace příjmů z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti

V případě příjmů z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti, které vymezuje § 7 ZDP, má poplatník ve srovnání s příjmy ze závislé činnosti mnohem více možností, jak svůj základ daně a celkovou daňovou povinnost optimalizovat. Je to z toho důvodu, že odvody neprovádí jeho zaměstnavatel, ale veškeré výpočty a odvody povinných částek musí učinit sám poplatník. Toto s sebou nese na jedné straně mnoho nevýhod především administrativního a časového charakteru, na druhou stranu je však poplatníkovi umožněno využít veškeré výhody, které z osobně prováděných výpočtů vyplývají.

Poplatník, který dosahuje těchto příjmů, může jejich zdanění provádět třemi základními způsoby:

- pomocí stanovení paušální daně (podle § 7a ZDP)
- pomocí uplatňování skutečných daňových výdajů zaevidovaných v daňové evidenci (podle § 7b ZDP), případně v účetnictví
- pomocí uplatňování tzv. paušálních výdajů (podle § 7, odst. 7 a 8 ZDP)

3.7.2.1 Zdaňování paušální daní

Zdanění příjmů z podnikání pomocí paušální daně v podstatě znamená, že nejsou zdaňovány příjmy, kterých skutečně poplatník dosáhne, nýbrž je daň z příjmů stanovena správcem daně dopředu.

Tento přístup zdanění příjmů z podnikání může být pro poplatníky velmi výhodný. Proto nejsou omezeny pouze příjmy, u kterých lze paušální daň využít, nýbrž také rozsah poplatníků.

Možnost stanovit paušální daň se týká pouze poplatníků majících, s výjimkou příjmů osvobozených a zdanitelných zvláštní sazbou daně, příjmy¹³:

- ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství - podle § 7 odst. 1 písm. a)
- ze živnosti - podle § 7 odst. 1 písm. b)
- z jiného podnikání podle zvláštních předpisů - podle § 7 odst. 1 písm. c) (např. lékaři, advokáti, daňoví poradci, atd.)

---

¹³ včetně úroků z vkladů na běžném účtu, který je podle podmínek banky určen k podnikání poplatníka

Stanovit daň paušálně lze dále u poplatníků, kteří:

- provozují podnikatelskou činnost bez zaměstnanců
- provozují podnikatelskou činnost bez spolupracujících osob (s výjimkou spolupráce manžela/manželky)
- v bezprostředně předcházejících 3 zdaňovacích obdobích nepřesáhli ročně těmito svými příjmy částku 5.000.000 Kč
- nejsou účastníky sdružení, které není právnickou osobou

Pokud poplatník splňuje veškeré podmínky a chce, aby mu byla daň paušální částkou stanovena, musí o to požádat svého správce daně, a to nejpozději do 31. ledna běžného zdaňovacího období. V žádosti musí uvést předpokládané příjmy podle § 7 odst. 1 písm. a) až c) ZDP, předpokládané výdaje k těmto příjmům a další skutečnosti, které jsou důležité pro stanovení daně paušální částkou (např. uplatnění nezdanitelných částek a slev na dani).

Paušální daň se vypočte z rozdílu mezi předpokládanými příjmy a výdaji a dále se sníží o případné slevy na dani, přičemž její výše musí činit nejméně 600 Kč za zdaňovací období. Správce daně musí po projednání s poplatníkem daň stanovit do 15. května běžného zdaňovacího období. Daň je splatná nejpozději do 15. prosince běžného ZO.

Jestliže poplatník dosáhne v průběhu roku, na který mu byla stanoven paušální daň, také jiných příjmů, (např. ze závislé činnosti, z pronájmu, z jiné SVČ apod.), které v úhrnné výši přesahují 6.000 Kč za rok, je povinen po skončení ZO podat řádné daňové přiznání. Příjmy a výdaje podle § 7 odst. 1 písm. a) až c) ZDP, bude v tomto DAP uplatňovat ve výši, ve které je uvedl v žádosti o stanovení paušální daně. Zaplacená paušální daň se pak započte na výslednou daňovou povinnost. Podáním tohoto DAP se rozhodnutí o dani stanovené paušální částkou ruší.

Správce daně může daň paušální částkou stanovit i na více ZO, nejdéle však na 3. Má také oprávnění daň na další ZO zrušit, a to v případě, že v předcházejícím ZO zjistí, že výše daně neodpovídá příjmu z činnosti, ze které byla daň stanovena, nebo pokud dojde ke změně podmínek rozhodných pro stanovení paušální daně.

3.7.2.2 Zdaňování při vedení daňové evidence

Druhou možností, jak zdaňovat příjmy z podnikání a jiné SVČ je uplatňovat výdaje v jejich skutečně prokázané výši při vedení daňové evidence.

Systém daňové evidence byl do českého daňového systému zaveden poprvé od roku 2004 a nahradil tzv. jednoduché účetnictví, které se do té doby vedlo. Na rozdíl od jednoduchého účetnictví není daňová evidence tak striktně právně regulována.

Slouží hlavně ke zjištění základu daně z příjmů. Pokud je však vedena průběžně, poskytuje informace o příjmech a výdajích a o majetku a závazcích podnikatele.

Systém zdaňování příjmů z podnikání a jiné SVČ s uplatněním skutečných daňových výdajů evidovaných v DE je výhodný tehdy, pokud jsou tyto výdaje vyšší než tzv. paušální výdaje (viz následující kapitola).

3.7.2.3 Zdaňování při uplatnění paušálních výdajů

Pokud si poplatník zvolí tuto možnost zdaňování svých příjmů, znamená to, že výdaje uplatňuje procentem ze svých příjmů, a to podle § 7 odst. 7 a 8 ZDP.

Oproti uplatňování skutečných výdajů při vedení DE je u tohoto způsobu výhodou jednoznačně menší administrativní náročnost kladená na poplatníka. Vyplývá to z toho, že poplatník není vůbec povinen sledovat své skutečně vynaložené výdaje a uschovávat doklady prokazující jejich výši. Má pouze povinnost evidovat své daňové příjmy, dále pohledávky, které vznikly v souvislosti s jeho činností a také vést evidenci majetku, který lze odpisovat.¹⁴

Poplatník, který se rozhodne pro uplatňování výdajů procentem z příjmů je může uplatnit v této výši:

- 80% z příjmů ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství
- 60% z příjmů ze živností řemeslných (od roku 2010 se zvyšuje na 80%)
- 50% z příjmů ze živností ostatních - neřemeslných (od roku 2010 se zvyšuje na 60%)
- 40% z příjmů z jiného podnikání podle zvláštních předpisů nebo z příjmů podle § 7 odst. 2 písm. a) ZDP (příjmy z užití nebo poskytnutí práv z průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví, autorských práv včetně práv příbuzných právu autorskému, a to včetně příjmů z vydávání,

---

¹⁴ § 39 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků

rozmnožování a rozšiřování literárních a jiných děl vlastním nákladem¹⁵), a nebo z příjmů podle § 7 odst. 2 písm. b) až d) ZDP (ostatní příjmy ze SVČ, jako např. příjmy znalců, tlumočnicků, insolvenčního správce apod.)

Z hlediska správného uplatnění paušálních výdajů u živností je důležité jejich členění na řemeslné a ostatní (neřemeslné, neboli vázané a koncesované). Toto členění vychází ze zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání. V příloze č. 1 tohoto zákona jsou uvedeny živnosti řemeslné (např. zednictví, kadeřnictví, pekařství) a v přílohách č. 2 a 3 živnosti ostatní (vedení účetnictví, provozování autoškoly, provozování krematoria atd.).

3.7.2.4 Rozdělení příjmů na spolupracující osoby

Další cestou, jak optimalizovat příjmy z podnikání a jiné SVČ je využít jejich rozdělení na spolupracující osoby. Při rozdělování těchto příjmů se vychází z § 13 ZDP. Hlavní podmínkou pro uplatnění této techniky je, že spolupracující osoba (osoby) musí s poplatníkem žít v jedné domácnosti. Z hlediska druhů příjmů lze převádět na spolupracující osoby příjmy podle § 7 odst. 1 písm. a) až c) a odst. 2 ZDP.

V případě spolupráce manžela (manželky) se příjmy rozdělují tak, aby podíl na společných příjmech a výdajích připadající na druhého z manželů nečinil více než 50%. Přitom částka, náležící spolupracujícímu manželovi (manželce), o kterou příjmy přesahují výdaje, nesmí přesáhnout 540.000 Kč při spolupráci po celé ZO nebo 45.000 Kč za každý i započatý měsíc spolupráce.

Pokud poplatník spolupracuje s druhým z manželů a ostatními osobami žijícími v domácnosti, popřípadě pouze s ostatními osobami, příjmy se rozdělují tak, aby podíl spolupracujících osob činil v úhrnu nejvýše 30%. Přičemž celková částka připadající na tyto osoby, o kterou příjmy převyšují výdaje, smí činit maximálně 180.000 Kč v případě spolupráce po celé ZO nebo 15.000 Kč za každý i započatý měsíc spolupráce. Navíc v tomto případě musí být výše podílu na společných příjmech a výdajích u všech spolupracujících stejná.

Příjmy a výdaje nemůže poplatník rozdělovat na:

- děti až do ukončení jejich povinné školní docházky

---

¹⁵ výjimku tvoří příjmy podle §7 odst. 6 ZDP - příjmy autorů za příspěvky do novin, časopisů, rozhlasu nebo televize plynoucí ze zdrojů na území ČR, které jsou samostatným ZD pro zdanění zvláštní sazbou daně, a to za předpokladu, že úhrn těchto příjmů od téhož plátce nepřesáhne v kalendářním měsíci částku 7.000 Kč

- děti v měsících, ve kterých na ně uplatňuje daňové zvýhodnění
- druhého z manželů, uplatňuje-li na něj ve ZO slevu na dani

Z hlediska DzP je rozdělování příjmů velmi výhodné pro ty poplatníky, kteří své příjmy mohou převádět na takové osoby, které mají vlastní příjmy buď velmi nízké nebo dokonce vůbec žádné. V takovém případě totiž může spolupracující osoba uplatnit slevy na dani, které by jinak propadly. Další výhodou je situace, kdy spolupracující osoba má možnost si uplatnit určité nezdanitelné částky, popřípadě odčitatelné položky.

Zahájení spolupráce je vždy nutno oznámit správci daně. [7]

3.7.3 Optimalizace příjmů z pronájmu

Příjmy z pronájmu majetku nezahrnutého do obchodní majetku, pokud se nejedná o příležitostný pronájem movitých věcí, se zdaňují podle § 9. Typickým příkladem jsou úplatné pronájmy soukromých bytů, domů, či místností (např. studentům).

DZD z příjmů z pronájmu je rozdíl mezi příjmy a výdaji vynaloženými na jejich dosažení, zajištění a udržení. Tento ZD se dále upravuje podle § 23 - 33 ZDP, takže jako daňový výdaj lze uplatnit mj. **daňové odpisy** pronajímaného majetku. Využití daňových odpisů představuje jednu z možností optimalizace těchto příjmů. Poplatník si v závislosti na výši svého základu daně může zvolit, zda použije odpisy majetku lineární (rovnoměrné), které vymezuje § 31, popřípadě odpisy degresivní (zrychlené), popsané v § 32. Další možností, a to v případě nízkého základu daně, je v daném roce přerušení daňových odpisů.

Poplatníci mají u příjmů z pronájmu dvě možnosti uplatňování výdajů vynaložených na dosažení, zajištění a udržení těchto příjmů:

- výdaje skutečné
- výdaje paušální ve výši 30% z příjmů

Pokud poplatník uplatňuje paušální výdaje, jsou v částkách výdajů zahrnuty veškeré výdaje vynaložené v souvislosti s dosahováním příjmů z pronájmu (tzn. např. včetně výše uvedených odpisů).

Z hlediska optimalizace je také důležité ustanovení § 9 odst. 2, podle kterého platí, že příjmy z pronájmu plynoucí manželům z bezpodílového vlastnictví se zdaňují pouze u jednoho z nich. Zde platí, že je pouze na rozhodnutí manželů, který z nich tyto příjmy zdaní, přičemž v jednotlivých ZO se mohou ve zdanění střídat.

3.7.4 Optimalizace ostatních příjmů

Kromě všech výše uvedených příjmů mohou FO dosahovat ještě tzv. ostatní příjmy, které upravuje § 10 ZDP. Patří zde např. příjmy z příležitostných činností, z příležitostného pronájmu movitých věcí, příjmy ze zemědělské výroby, která není provozována podnikatelem, přijaté výživné a důchody (s výjimkou uvedenou v § 4) atd.

DZD je příjem snížený o výdaje vynaložené na jeho dosažení. Jsou-li výdaje spojené s jednotlivými druhem příjmu vyšší než tento příjem, k rozdílu se nepřihlíží a DZD je poté nulový.

Podobně jako u příjmů z pronájmu platí, že ostatní příjmy, plynoucí manželům ze společného jmění manželů, se zdaňují pouze u jednoho z nich.

Pokud poplatník vykazuje příjmy ze zemědělské výroby, může uplatnit výdaje stanovené paušálně, a to ve výši 80%.

V souvislosti s optimalizací zdanění příjmů z pronájmu, a to jak podle § 9, tak i příjmů z příležitostného pronájmu podle § 10, je někdy vhodné také uplatnit ustanovení § 11 ZDP. Podle tohoto ustanovení je možné příjmy dosažené společně dvěma nebo více poplatníky z titulu spoluvlastnictví k věci a společné výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení rozdělit mezi poplatníky podle jejich spoluvlastnických podílů. Přičemž ZDP neklade požadavek, aby tito poplatníci žili ve společné domácnosti. Rozdělené příjmy pak zdaní každý poplatník sám.

Uzavřou-li spoluvlastníci mezi sebou písemnou smlouvu o tom, že příjmy z pronájmu poplynou pouze některým z nich, rozdělují se příjmy a výdaje podle této smlouvy. V tomto případě však nelze využít možnosti paušálních výdajů k pronájmu (dle § 9 odst. 4 ZDP) a je možné uplatnit pouze výdaje skutečné. [7]

4. Analýza zdanění fyzických osob

4.1 Výpočet daňové povinnosti fyzické osoby při různých druzích příjmů

Pan Karásek byl v měsících únor až duben 2009 zaměstnán u společnosti AKRO, s. r. o., kde podepsal prohlášení k dani. V březnu 2009 také pracoval u dalšího zaměstnavatele, a to na dohodu o provedení práce (nepodepsal prohlášení k dani). Kromě příjmů ze závislé činnosti měl i řadu dalších příjmů. Pan Karásek není plátcem DPH a vede daňovou evidenci, tzn., že uplatňuje výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů v jejich skutečné výši. U příjmů z pronájmu a u ostatních příjmů (příjmů ze zemědělské výroby) však používá výdaje paušální (stanovené procentem z příjmů). Veškeré příjmy (P) a výdaje (V) poplatníka v roce 2008 jsou uvedeny v následující tabulce.

Označení	Druh	Podle paragrafu	Částka v Kč
P1	Hrubá mzda za únor 2009 od AKRO, s. r. o.	§ 6/1/a	40.360
P2	Hrubá mzda za březen 2009 od AKRO, s. r. o.	§ 6/1/a	45.220
P3	Mzda za březen 2009 na dohodu o provedení práce	§6/4 samostatný ZD	4.500
P4	Hrubá mzda za duben 2009 od AKRO, s. r. o.	§ 6/1/a	43.850
P5	Příjmy z výkonu nezávislého povolání	§ 7/2/b	253.620
P6	Úroky z podnikatelského účtu	§8/1/g	4.200
P7	Příjem z prodeje bytu (ve vlastnictví 3 roky)	§ 4/1/a osvobozeno	380.000
P8	Příjmy ze živnosti	§7/1/b	71.000
P9	Příjmy z prodeje zemědělských přebytků	§ 10/1/a	26.200
P10	Jednorázový příjem z pronájmu automobilu	§ 10/3/a osvobozeno	15.000
P11	Příjmy z pronájmu bytu	§ 9/1/a	149.240
P12	Příjem za příspěvky do novin v květnu 2009	§ 7/6 samostatný ZD	2.500
P13	Úroky z vkladů na osobním kontě (není určen k podnikání)	§ 36/2/m samostatný ZD	860
P14	Příjmy z celoročního pronájmu automobilu	§ 9/1/b	42.000

P15	Příjmy z příležitostného pronájmu nemovitosti	§ 9/1/a	39.800
V1	Výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů z výkonu nezávislého povolání	výdaj související s § 7	120.620
V2	Výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů ze živnosti	výdaj související s § 7	38.562

Pan Karásek zaplatil pojistné na soukromé životní pojištění ve výši 18.000 Kč a příspěvky na penzijní připojištění ve výši 10.000 Kč. Za rok 2009 dvakrát daroval krev.

Poplatník je ženatý, dne 2.9.2009 se mu narodil syn Jan. Jeho manželka byla od ledna do srpna 2009 registrována na Úřadě práce a nedostávala žádný příjem, od září do prosince 2009 pak pobírala mateřskou ve výši 7.600 Kč měsíčně.

Řešení:

1. Nejprve vypočítám zálohy na daň z hrubých mezd vyplacených panu Karáskovi společností AKRO, s. r. o. a dále určím DZD § 6.

Únor 2009

HM	40.360,--
SHM (HM x 1,34)	54.083,--
ZD zaokrouhlený	54.100,--
záloha na daň před slevou	8.115,--
sleva na poplatníka	- 2.070,--
záloha na daň	6.045,--

Březen 2009

HM	45.220,--
SHM	60.595,--
ZD zaokrouhlený	60.600,--
záloha na daň před slevou	9.090,--
sleva na poplatníka	- 2.070,--
záloha na daň	7.020,--

Duben 2009

HM	43.850,--
SHM	58.759,--
ZD zaokrouhlený	58.800,--
záloha na daň před slevou	8.820,--
sleva na poplatníka	2.070,--
záloha na daň	6.750,--

Pan Karásek zaplatil celkem na zálohách na daň podle § 6 **19.815,--**

V případě mzdy u dohody o provedení práce (P3) jde o samostatný základ daně, tento příjem je tedy zdaněn srážkovou daní 15%, tzn., že daň ve výši 675,-- (15% z 4.500) se nezapočítává do DZD § 6 a odvádí ji zaměstnavatel.

DZD § 6 = Σ SHM = 173.437,--

2. Stanovím DZD § 7.

					P - V
P5	253.620,--	k těmto příjmům patří	V1	120.620,--	133.000,--
P8	71.000,--	k těmto příjmům patří	V2	38.562,--	32.438,--
DZD § 7					165.438,--

Do příjmů z podnikání patří také P12, avšak podle § 7/6 je tento příjem zdaněn srážkovou daní, tzn. 15% z 2.500 = 375,--.

3. Určím DZD § 8.

P6	4.200,--	V = 0	4.200,--
DZD § 8			4.200,--

Do příjmů z kapitálového majetku náleží i P13, ale ten tvoří samostatný základ daně a je opět zdaněn srážkovou daní, tedy 15% z 860 = 129,--.

4. Dále zjistím DZD podle § 9 a § 10.

Příjmy z pronájmu

P11	149.240,--	V 30% = 44.772,--	104.468,--
P14	42.000,--	V 30% = 12.600,--	29.400,--
P15	39.800,--	V 30% = 11.940,--	27.860,--
DZD § 9			161.728,--

Ostatní příjmy

P9	26.200,--	V 80% = 20.960,--	5.240,--
			DZD § 10 5.240,--

5. Vypočtu celkový základ daně.

DZD § 6	= 173.437,--
DZD § 7	= 165.438,--
DZD § 8	= 4.200,--
DZD § 9	= 161.728,--
DZD § 10	= 5.240,--
510.043,--	

6. Základ daně dále upravím o nezdanitelné položky, vypočtu daň, odečtu slevy na dani a určím celkovou daňovou povinnost poplatníka.

ZD	510.043,--
životní pojištění	- 12.000,--
penzijní připojištění	- 4.000,--
dary (krev)	- 4.000,--
ZD	490.043,--
ZD zaokrouhlený	490.000,--
daň před slevami	73.500,--

Pan Karásek má nyní nárok na slevu na poplatníka a od září 2009 na daňové zvýhodnění na jedno dítě. Dále uplatní slevu na manželku, jelikož její roční příjem nepřesáhl 68.000 Kč. Do tohoto ročního příjmu se započítává v tomto případě peněžitá pomoc v mateřství, která zde činí celkem 30.400 Kč (4 x 7.600). Pokud by manželka pobírala např. rodičovský příspěvek, ten by se do jejich celkových příjmů nezapočítával.

daň před slevami	73.500,--
sleva na poplatníka	- 24.840,--
sleva na manželku	- 24.840,--

daňové zvýhodnění na dítě	- 3.560,--
daň po slevách (konečná DP)	20.260,--
zaplacené zálohy (§ 6)	- 19.815,--
Částka k úhradě	445,--

Pan Karásek musí odvést finančnímu úřadu za rok 2009 částku 445 Kč. Díky správnému uplatnění nezdaniitelných částek ušetřil na dani 3.000 Kč.

Vyplněné daňové přiznání pana Karáska (viz Příloha č. 4 - Daňové přiznání k příkladu č. 1).

4.2 Uplatnění daňového zvýhodnění, kde je výsledkem daňový bonus

Pan Sojka měl v roce 2009 příjmy za vedení účetnictví v celkové výši 395.240 Kč, dále obdržel jednorázový příjem za pronájem osobního automobilu v částce 22.500 Kč, přičemž jeho výdaje k těmto příjmům činily 3.280 Kč. Na úrocích z podnikatelského účtu získal v roce 2009 celkem 2.850 Kč.

V případě příjmů z podnikání uplatňuje poplatník paušální výdaje, které v případě vedení účetnictví činí 50% z příjmů.

V roce 2009 zaplatil pan Sojka na úrocích z úvěru od stavební pojišťovny 2.385 Kč. a na pojistném na soukromé životní pojištění 13.000 Kč. V průběhu zdaňovacího období 3x daroval krev. Má 3 děti, na které uplatňuje daňové zvýhodnění. Osmnáctiletý syn Petr studuje na střední škole, syn Marek má 8 let a dcera Eva se narodila 29.5.2009.

Řešení:

1. Nejdříve si vypočítám částku výdajů, jakou bude poplatník v roce 2009 uplatňovat a poté stanovím jednotlivé dílčí základy daně.

Příjmy podle § 7 = 395.240,--

Výdaje k těmto příjmům činí 50% = $395.240 \times 0,5 = 197.620,--$

DZD § 7 = 197.620,--

DZD § 8 = 2.850,--

DZD § 10 (22.500 - 3.280) = 19.220,--

2. V této chvíli určím celkový základ daně, daň, odečtu slevy a daňová zvýhodnění a určím konečnou daňovou povinnost pana Sojky.

Celkový základ daně = DZD § 7 + DZD § 8 + DZD § 10 = **219.690,--**

ZD	219.690,--
úroky z úvěru	- 2.385,--
životní pojištění	- 12.000,--
dary (krev)	- 6.000,--
ZD	199.305,--
ZD zaokrouhlený	199.300,--
daň před slevami	29.895,--
sleva na poplatníka	- 24.840,--
zvýhodnění na syna Petra	- 10.680,--
zvýhodnění na syna Marka	- 10.680,--
zvýhodnění na dceru Evu	- 7.120,--
Daňový bonus	23.425,--

Daň by po odečtení slevy na poplatníka činila 5.055 Kč. Protože však pan Sojka uplatňuje daňové zvýhodnění na své děti, odečte se dále od daně souhrnná částka těchto zvýhodnění, která činí 28.480 Kč. Tím vznikne poplatníkovi záporná daň, neboli daňový bonus ve výši 23.425 Kč.

4.3 Rozdělení příjmů na spolupracující osoby

Manželé Karel a Hana Horáčkovi mají čtyřletou dceru Elišku, kterou vyživují ve společné domácnosti. Pan Karel podniká jako OSVČ v oboru oční optiky. V průběhu roku 2009 dosáhl pan Karel zdanitelných příjmů z podnikání ve výši 3.236.824 Kč, přičemž výše daňových výdajů k těmto příjmům činila 2.286.238 Kč. Pan Karel vlastní byt, který nemá zahrnut do obchodního majetku pro výkon své podnikatelské činnosti a který koupil ještě před sňatkem, tudíž nepatří do společného jmění manželů. V roce 2009 tento byt pronajímal studentům za 3.900 Kč měsíčně, přičemž za celý rok mu vznikly výdaje spojené s tímto bytem ve výši 10.000 Kč. Dalším jeho příjmem byly úroky na podnikatelském účtu,

kteřé činily 2.133 Kč. Pan Karel poskytl 15.000 Kč darem mateřské škole. Má zaplacené soukromé životní pojištění ve výši 15.300 Kč

Hana Horáčková byla po celý rok s dcerou na rodičovské dovolené a pobírala pouze rodičovský příspěvek. Paní Hana má sjednáno penzijní připojištění a v roce 2009 na něm zaplatila celkem 18.000 Kč. Třikrát bezplatně darovala krev.

Manželé Horáčkoví splácejí hypoteční úvěr, který jim byl poskytnut na stavbu rodinného domu, ve kterém současně bydlí. Výše úroků z tohoto úvěru zaplacených v průběhu roku 2009 činila 12.300 Kč. Tyto zaplacené úroky a také daňové zvýhodnění na dceru uplatňuje pan Karel.

U tohoto příkladu provedu výpočet dvou možných variant řešení. Nejprve se budu zabývat případem, ve kterém všechny své příjmy zdaní pouze Karel Horáček. Poté se zaměřím na výpočet daňové povinnosti za situace, že bude uplatněno rozdělení příjmů na spolupracující osobu, v tomto případě tedy rozdělení příjmů z podnikání pana Karla na jeho manželku Hanu. Následné srovnání obou možností zdanění pak ukáže, které je pro rodinu Horáčkovu výhodnější.

Řešení:

Varianta č. 1: Zdanění všech příjmů manželem

U zdanění příjmů z podnikání je pro pana Karla výhodnější využít skutečných výdajů, neboť jsou vyšší, než výdaje, které by uplatnil procentem z příjmů.

Naopak u příjmů z pronájmu bude lepší použít výdaje paušální ve výši 30%, protože ty činí v tomto případě 14.040 Kč, kdežto skutečné výdaje, které pan Karel vynaložil v souvislosti s pronajímaným bytem jsou ve výši 10.000 Kč.

U této varianty si pan Karel může navíc uplatnit slevu na manželku, jelikož ta pobírala pouze rodičovský příspěvek, který se do jejich vlastních příjmů nezapočítává.

Nyní stanovím dílčí základy daně a výpočtu celkovou daňovou povinnost pana Karla.

$$\text{DZD § 7} = 3.326.824 - 2.236.238 = \mathbf{950.586,--}$$

$$\text{DZD § 8} = \mathbf{2.133,--}$$

$$\text{DZD § 9} = (3.900 \times 12) - 14.040 = \mathbf{32.760,--}$$

$$\text{ZD} \quad \quad \quad 985.479,--$$

$$\text{úroky z úvěru} \quad \quad - 12.300,--$$

životní pojištění	- 12.000,--
dar	- 15.000,--
ZD	946.179,--
ZD zaokrouhlený	946.100,--
daň před slevami	141.915,--
sleva na poplatníka	- 24.840,--
sleva na manželku	- 24.840,--
zvýhodnění na dceru	- 10.680,--

Daňová povinnost	81.555,--
-------------------------	------------------

Pokud by své příjmy zdaňoval pouze pan Karel, **rodina Horáčkova by odvedla státu na daních z příjmů celkem 81.555 Kč.**

Pan Karel by také logicky musel podat daňové přiznání (viz. Příloha č. 5 - Daňové přiznání pana Karla Horáčka).

Varianta č. 2: Rozdělení příjmů pana Karla na spolupracující manželku Hanu

V případě, že se pan Karel rozhodne převést část svých příjmů z podnikání na spolupracující manželku, musí postupovat v souladu s § 13 ZDP. Jelikož paní Hana spolupracovala s manželem po celé zdaňovací období, může na ni být převedeno maximálně 50% příjmů a výdajů z podnikání jejího manžela, přičemž rozdíl mezi převedenými příjmy a výdaji nesmí činit více než 540.000 Kč.

Pokud tedy Karel Horáček převede 50% příjmů a výdajů, bude činit rozdíl mezi převedenými příjmy a výdaji u Hany Horáčkové:

$$= (0,5 \times 3.326.824) - (0,5 \times 2.286.238) = \mathbf{475.293 \text{ Kč.}}$$

Jelikož tato částka nepřesahuje 540.000 Kč, může pan Karel převést na svou manželku celých 50 % svých příjmů a výdajů.

A. Zdanění Karla Horáčka

Dílčí ZD § 8 a § 9 bude v tomto případě stejný, jako u předcházející varianty. Ovšem DZD podle § 7 se sníží díky spolupráci manželky pana Karla o polovinu, bude tedy činit 475.293 Kč.

Pan Karel si zde nemůže uplatnit slevu na manželku, jelikož za její spolupráce toto již možné není. Uplatní tedy pouze slevu na poplatníka a daňové zvýhodnění na svou dceru.

DZD § 7 = **475.293,--**

DZD § 8 = **2.133,--**

DZD § 9 = **32.760,--**

ZD	510.186,--
úroky z úvěru	- 12.300,--
životní pojištění	- 12.000,--
dar	- 15.000,--
ZD	470.886,--
ZD zaokrouhlený	470.800,--
daň před slevami	70.620,--
sleva na poplatníka	- 24.840,--
zvýhodnění na dceru	- 10.680,--
Daňová povinnost	35.100,--

B. Zdanění Hany Horáčkové

Paní Hana bude zdaňovat část příjmů z podnikání, které na ni převedl její manžel. Při této spolupráci je výhodné, že si může uplatnit nezdánitelné položky, kterými v jejím případě jsou zaplacené příspěvky na penzijní připojištění a darování krve. Dále také uplatní slevu na poplatníka.

DZD § 7 = **475.293,--**

ZD	475.293,--
penzijní připojištění	- 12.000,--
dary (krev)	- 6.000,--
ZD	457.293,--
ZD zaokrouhlený	457.200,--
daň před slevami	68.580,--
sleva na poplatníka	- 24.840,--
Daňová povinnost	43.740,--

V případě, že by pan Horáček využil své manželky jako spolupracující osoby, uhradil by na daních 35.100 Kč, přičemž jeho manželka by musela odvést částku 43.740 Kč.

V případě spolupráce manželky by tedy rodina Horáčkova zaplatila na daních celkem 78.840 Kč.

Zdanění příjmů za oba manžele poté proběhne tak, že oba podají své vlastní daňové přiznání (viz Příloha č. 6 - Daňové přiznání pana Karla Horáčka v případě spolupráce a viz Příloha č. 7 - Daňové přiznání paní Hany Horáčkové v případě spolupráce), ve kterém zdaní svůj podíl na příjmech z podnikání a Karel Horáček samozřejmě navíc své příjmy z pronájmu a z úroků na podnikatelském účtu.

V této chvíli, kdy jsem vypočítala obě v úvahu připadající varianty zdanění této domácnosti, mohu potvrdit, že převedení části příjmů na manželku je v tomto případě výhodné. Za situace, kdy by zdaňoval veškeré své příjmy pouze pan Horáček by rodina odvedla státu 81.555 Kč, avšak za spolupráce je to částka nižší, a to 78.840 Kč. **Celkově by tedy manželé ušetřili na dani z příjmů 2.715 Kč.**

Rodina Horáčkova by se tedy měla v roce 2009 rozhodnout pro uplatnění rozdělení příjmů na spolupracující osobu, neboť tato varianta minimalizuje jejich celkové roční daňové odvody.

4.4 Shrnutí

Po analýze všech tří modelových příkladů jsem dospěla k závěru, že je ve své podstatě na každém poplatníkovi, jak bude svou daňovou povinnost optimalizovat. Záleží tedy především na tom, jak využije možností, které stát poskytuje svým občanů pro snížení jejich daně.

Nejen, že má každý poplatník možnost si zvolit způsob optimalizace, ale také do jisté míry může ovlivnit i její výši.

Co se týče způsobů optimalizace, mezi které patří např. paušální výdaje, spolupráce osob a další zmíněné v mé bakalářské práci, jde o to, který z nich je pro poplatníka výhodný a který mu bude nejvíce redukovat jeho daňovou povinnost. O tomto se však musí již každý rozhodnout sám, popřípadě s pomocí daňového poradce či jiného odborníka.

Výše daně pak záleží na tom, do jaké míry jsou uplatněny nezdánitelné částky a následně pak slevy na dani. Toto závisí zejména na tom, jak je každý poplatník informován o možnosti využití těchto položek snižujících jeho celkovou daň.

4.5 Vlastní daňová reforma

Na základě provedené analýzy, kterou jsem zrealizovala v rámci své bakalářské práce jsem také vytvořila návrh na vlastní daňovou reformu.

V této reformě jsem se především zaměřila na fyzické osoby, tedy na další snižování jejich daňové povinnosti. S tím však logicky souvisí snižování příjmů do státního rozpočtu, které jsou jinak z DPFO velmi vysoké. Toto snížení by tedy musel stát určitým způsobem vykompenzovat. Navrhovala bych i nadále zvyšovat spotřební daně u alkoholu a cigaret, a to i v současné době krize, jelikož se domnívám, že tyto výrobky opravdu nejsou životní nutností a naopak stát by touto vyšší daní získal prostředky, které „ztratí“ v rámci snižování DPFO.

Další možností, která se mi zdá vhodnou pro zvýšení státního rozpočtu, je výrazné snížení sociálních dávek občanům, kteří odmítají pracovat. Pro ty nezaměstnané, kterým bych zanechala stávající sociální dávky, bych zavedla veřejně prospěšné práce. Tím by se nejen snížily odvody ze státního rozpočtu v rámci sociálních dávek, ale tyto práce by byly zároveň podnětem k tomu, aby se lidé snažili najít si práci a tím začali státu opět odvádět daně.

Co se týče vlastního snižování daňové povinnosti u FO, dovolila bych si navrhnout hned několik změn. Jako zásadní změnu bych doporučila snížení daňové sazby, alespoň tedy na původně navrhovaných 12,5 %. V rámci nezdanitelných částek bych zvýšila tu za odběr krve, na jedné straně by měl poplatník možnost snížit svou daň a na straně druhé by toto zvýšení bylo popudem k tomu, aby i ostatní poplatníci darovali krev, čímž by se zároveň vyřešil problém s jejím nedostatkem.

V rámci slev na dani by se mi zdálo vhodné zvýšit slevu na studenta, což by možná iniciovalo více studentů pracovat a získávat tím zkušenosti, které jistě zúročí ve své praxi po ukončení studia. U manželky (manžela) s příjmy do 68.000 Kč za zdaňovací období bych místo slevy zavedla také daňový bonus, stejně jako u dítěte. Znamenalo by to tedy, že tato sleva by se dala uplatnit i do výše záporné daně, což v současnosti možné není.

Možností jak reformovat daň z příjmů fyzických osob je skutečně mnoho, avšak problémem jsou protichůdné cíle státu a daňového poplatníka, což je logické. Stát je tu ovšem především pro obyvatele a proto by se neměl pouze snažit plnit za každou cenu svůj rozpočet, nýbrž poskytnout také svým občanům co nejvíce možností, jak ušetřit na dani.

5. Závěr

Ve své bakalářské práci věnované tématu optimalizace daňové povinnosti u fyzických osob jsem se hlavně snažila naznačit cesty, jakými mohou jednotliví poplatníci legálně snížit své povinné daňové odvody vůči státu, přičemž jsem se zabývala převážně rokem 2009.

Mohu říci, že každá fyzická osoba má hned několik možností, jak na daních skutečně ušetřit, přičemž všechny tyto možnosti pochopitelně vychází z ustanovení zákona o daních z příjmů.

Cílem mé práce bylo provést analýzu zdanění příjmů fyzických osob a poté pomocí výsledků této analýzy vyhodnotit možné způsoby, které vedou k optimalizaci DPFO. Daný cíl se mi podařilo naplnit.

Zmíněnou analýzu jsem prováděla na třech modelových příkladech uvedených v praktické kapitole této práce.

První dva řešené příklady byly zaměřeny na výpočet daňové povinnosti u fyzické osoby s různými druhy příjmů. Úspora na dani zde spočívala hlavně ve využití nezdanitelných částek, a to jejich odečtením od celkového základu daně. Poplatníci si v obou případech také uplatňovali slevy na dani, čímž taktéž na dani značně ušetřili. Ve druhém příkladě byla navíc naznačena situace, kdy poplatníkovi vznikl daňový bonus.

Na třetím příkladě jsem chtěla ukázat, zda je pro konkrétní rodinu výhodné využít rozdělení příjmů na spolupracující osoby. Po porovnání dvou variant řešení jsem došla k závěru, že by pro tuto domácnost představovala spolupráce jistou daňovou úsporu. Avšak hlavním důvodem této úspory byl fakt, že manželka nedosahovala žádných vlastních příjmů.

V rámci provedené analýzy v praktické části mé práce jsem se také pokusila navrhnout daňovou reformu, jelikož se domnívám, že by dnes, zejména v období krize, stabilizovala státní rozpočet.

Na závěr si tedy dovolím konstatovat, že i přes velké množství způsobů, jak na dani ušetřit, nelze určitý konkrétní způsob optimalizace jednoznačně aplikovat na každého poplatníka. Vyplývá to z toho, že ne všichni mají stejné příjmy a výdaje a ne všichni splňují podmínky pro uplatnění konkrétní možnosti k úspoře na dani. Znamená to, že optimalizace, která může být pro jednoho poplatníka velmi výhodná, pro dalšího poplatníka nemusí představovat vůbec žádné snížení jeho daňové povinnosti.

Seznam literatury

Knihy:

- [1] AMBROŽ, Jan. *Daňová přiznání a optimalizace*. 1. vyd. Praha : Vladimír Vyskočil - KORŠACH, 2007. 224 s. CD-ROM. ISBN 978-80-86296-14-2.

- [2] KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. Praha : EUROLEX BOHEMIA, 2000. 232 s. ISBN 80-902752-2-2.

- [3] MARKOVÁ, Hana. *Daňové zákony 2009*. 17. vyd. Praha : GRADA Publishing, 2009. 216 s. ISBN 978-80-247-2803-2.

- [4] MARKOVÁ, Hana. *Daňové zákony 2010*. 18. vyd. Praha : GRADA Publishing, 2010. 280 s. ISBN 978-80-247-3206-0.

- [5] SOBOTOVÁ, Marta. *Daňové chyby a problémy 2004 - daň z příjmů fyzických osob*. 7. vyd. Praha : GRADA Publishing, 2004. 192 s. ISBN 80-247-0764-0.

- [6] *Tabulky a informace pro daně a podnikání 2008*. Praha, Brno : ASPI, DATEV, 2008. 520 s. ISBN 978-80-7357-342-3.

- [7] VALOUCH, Petr. *Optimální zdanění fyzických osob - neplaťte víc, než musíte*. 2. vyd. Praha : GRADA Publishing, 2008. 144 s. ISBN 978-80-247-2540-6.

- [8] VANČUROVÁ, Alena, LÁCHOVÁ, Lenka. *Daňový systém 2008 aneb učebnice daňového práva*. 9. aktualiz. vyd. Praha : 1. VOX, 2008. 320 s. ISBN 978-80-86324-72-2.

- [9] VANČUROVÁ, Alena, LÁCHOVÁ, Lenka, VÍTKOVÁ, Jana. *Daňový systém ČR 2002 aneb učebnice daňového práva*. 6. rozš. vyd. Praha : VOX, 2002. 380 s. ISBN 80-86324-20-6.

- [10] VYBÍHAL, Václav. *Zdaňování příjmů fyzických osob 2008 : praktický průvodce*. 1. vyd. Praha : GRADA Publishing, 2008. 212 s. ISBN 978-80-247-2536-9.

Elektronické publikace:

- [11] Čistá mzda [online]. [cit. 2010-02-25]. Dostupné z WWW:
<<http://www.finance.cz/dane-a-mzda/informace/vypocty/zamestnanc-vypocet-mzdy/>>.
- [12] Daň z příjmů fyzických osob [online]. [cit. 2010-01-20]. Dostupné z WWW:
<<http://www.mesec.cz/texty/dan-z-prijmu-fyzickych-osob/>>.
- [13] Daňový subjekt [online]. [cit. 2009-12-19]. Dostupné z WWW:
<http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=157&typ=r&refresh=yes&levelid=DA_107.HTM>.
- [14] Daňový systém České republiky [online]. [cit. 2010-01-12]. Dostupné z WWW:
<<http://cds.mfcr.cz/cps/rde/xchg/SID-3EA9846B-9B9977FD/cds/xsl/284.html?year=>>>.
- [15] Funkce daní [online]. [cit. 2009-12-19]. Dostupné z WWW:
<http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=157&typ=r&refresh=yes&levelid=DA_158.HTM>.
- [16] Předmět daně [online]. [cit. 2009-12-21]. Dostupné z WWW:
<http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=157&typ=r&refresh=yes&levelid=DA_354.HTM>.
- [17] Sazba daně [online]. [cit. 2009-12-28]. Dostupné z WWW:
<http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=157&typ=r&refresh=yes&levelid=DA_417.HTM>.
- [18] Sazba daně z příjmů právnických osob [online]. [cit. 2010-02-12]. Dostupné z WWW:
<<http://www.euroekonom.cz/grafy-data.php?type=cesko-dpo-rok>>.
- [19] Slevy na dani [online]. [cit. 2010-02-01]. Dostupné z WWW:
<<http://www.mesec.cz/dane/dan-z-prijmu/pruvodce/slevy-na-dani/>>.
- [20] Sociální pojištění [online]. [cit. 2010-01-12]. Dostupné z WWW:
<<http://www.vyplata.cz/vyplatamzdy/socialni-pojisteni.php>>.
- [21] Srážková daň - zvláštní sazby daně [online]. [cit. 2010-01-06]. Dostupné z WWW:
<<http://www.mesec.cz/texty/srazkova-dan-zvlastni-sazby-dane/>>.

[22] Zdravotní pojištění [online]. [cit. 2010-01-12]. Dostupné z WWW:
<<http://www.vyplata.cz/vyplatamzdy/odvody-na-zdravotni-pojisteni.php>>.

[23] Zpráva o výsledcích hospodaření státního rozpočtu - příjmy státního rozpočtu [online].
[cit. 2009-12-19]. Dostupné z WWW:
<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xber/mfcr/SZU2007_C_II_pdf.pdf>.

Seznam zkratk a symbolů

DAP	daňové přiznání
DE	daňová evidence
DPH	daň z přidané hodnoty
DPFO	daň z příjmů fyzických osob
DPPO	daň z příjmů právnických osob
DZD	dílčí základ daně
DzP	daň z příjmů
EU	Evropská unie
FO	fyzická osoba
HM	hrubá mzda
OSVČ	osoba samostatně výdělečně činná
PZDP	poslední známá daňová povinnost
SHM	superhrubá mzda
SVČ	samostatná výdělečná činnost
ZD	základ daně
ZDP	zákon o daních z příjmů
ZO	zdaňovací období
ZP	zdravotní pojištění

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 6. května 2010

.....
Veronika Kaňoková

Adresa trvalého pobytu studenta:

Slezská 88, 747 92 Háj ve Slezsku - Jilešovice

Seznam příloh

Příloha č. 1	Zaokrouhlování zdanitelné mzdy a základu daně u DPFO
Příloha č. 2	Přehled a výše periodicity záloh na daň z příjmů podle poslední známé daňové povinnosti
Příloha č. 3	Přehled termínů pro podání daňového přiznání k dani z příjmů FO
Příloha č. 4	Daňové přiznání k příkladu č. 1
Příloha č. 5	Daňové přiznání pana Karla Horáčka
Příloha č. 6	Daňové přiznání pana Karla Horáčka v případě spolupráce
Příloha č. 7	Daňové přiznání paní Hany Horáčkové v případě spolupráce

Zaokrouhlování zdanitelné mzdy a základu daně u DPFO

Zaokrouhlovaný základ	Způsob zaokrouhlení
Superhrubá mzda (hrubá mzda zaměstnance zvýšená o částku odpovídající SP a ZP, které je povinen platit zaměstnavatel sám za sebe)	na celé koruny nahoru
Základ daně pro výpočet zálohy na daň měsíční sazbou dle § 38h ZDP	do 100 Kč na celé koruny nahoru nad 100 Kč na celé stokoruny nahoru
ZD snížený o nezdánitelné částky a odčitatelné položky při ročním zúčtování záloh na daň nebo v daňovém přiznání FO	na celé stokoruny dolů
ZD pro výpočet daně vybírané srážkou podle zvláštní sazby daně 15%	na celé koruny dolů
Daň vybíraná srážkou podle zvláštní sazby daně 15%	na celé koruny dolů

Přehled výše a periodicity záloh na daň z příjmů podle poslední známé daňové povinnosti

PZDP v Kč	Periodicita záloh	Termíny splatnosti záloh
$PZDP \leq 30.000$	neplatí se	-
$30.000 < PZDP \leq 150.000$	pololetní ve výši 40% PZDP	15. červen zdaňovacího období
		15. prosinec zdaňovacího období
$PZDP > 150.000$	čtvrtletní ve výši 25% PZDP	15. březen zdaňovacího období
		15. červen zdaňovacího období
		15. září zdaňovacího období
		15. prosinec zdaňovacího období

Přehled termínů pro podání daňového přiznání k dani z příjmů FO

	Termín pro podání DAP	Charakteristika poplatníka a podmínek pro uplatnění termínu pro podání DAP
1.	3 měsíce po uplynutí zdaňovacího období (do 31.3.)	- všichni poplatníci kromě poplatníků 2. - 6.
2.	6 měsíců po uplynutí zdaňovacího období (do 30.6.)	- poplatník, který má povinnost mít účetní závěrku ověřenou auditorem - poplatník, jehož přiznání zpracovává a předkládá daňový poradce - poplatník 1., jemuž správce daně prodloužil termín pro podání DAP o 3 měsíce
3.	9 měsíců po uplynutí zdaňovacího období (do 30.9.)	- poplatník 2., který má povinnost mít účetní závěrku ověřenou auditorem, nebo kterému zpracovává a předkládá přiznání daňový poradce a správce daně mu prodloužil termín pro podání DAP o 3 měsíce
4.	10 měsíců po uplynutí zdaňovacího období (do 31.10.)	- poplatník 1. nebo 2., pokud součástí zdaňovaných příjmů uvedených v přiznání jsou i příjmy zdaňované v zahraničí na základě daňového přiznání a správce daně mu prodloužil lhůtu pro podání DAP až na 10 měsíců
5.	6 měsíců po úmrtí	- právní nástupce zemřelého (s výjimkou právního nástupnictví státu), pokud daňový subjekt zemře dříve, než podal daňové přiznání
6.	3 měsíce po ustanovení	- zmocněnec ustanovený správcem daně (v případě, že není právní nástupce zemřelého znám)